

Aves Visum

Natuur- en Vogelwacht Rotta
nummer 130 december 2014

Natuur- en Vogelwacht Rotta

Hoeksekade 164
2661 JL Bergschenhoek
e-mail: info@rotta-natuur
website: <http://www.rotta-natuur.nl>
Triodos Bank NL60 TRIO 0254 40 52 23

Opgericht 9 februari 1982.
Aangewezen door de Belastingdienst als algemeen nut beogende instelling, ANBI.
Ingeschreven bij de KvK Haaglanden nr. 40464998.

Lidmaatschap:
minimaal € 12,50 per jaar voor volwassenen.
minimaal € 6,25 per jaar voor jeugd tot 18 jaar.
Donateurs: minimaal € 12,50 per jaar.

Verenigingsgebouw
Natuurcentrum Trefpunt Rotta
Hoeksekade 164
2661 JL Bergschenhoek
010-521 63 34 (alleen tijdens openingstijden)

Openingstijden:

donderdag: 10:00 u.-16:00 u.
zaterdag: 12:00 u.-16:00 u.

Trefpunt Beheer: trefpuntrotta@gmail.com
Ad Somers 06-39 32 11 13

Bestuur

Voorzitter rienvandervorm@hetnet.nl
Rien van der Vorm 06 - 278 900 77
regiocontacten 079 - 593 12 62
Vice-voorzitter jaapvanlien@gmail.com
Hans Sanders hsas22@gmail.com
06-40 56 77 69
Secretaris avanballegoie@gmail.com
Aria van Ballegoie 010-455 22 61
vrijwilligers Trefpunt
Penningmeester puravid@kpnplanet.nl
Cor van de Lustgraaf 010-461 34 75

Leden

Jesse Keyzer jessekeyzer@gmail.com
Rotta Onderzoek, stadsvogeladviseur 06-385 953 04
Cor Noorman corilona1@gmail.com
Paddenstoelen, vlinders 06-81 00 09 26
Jaap van Lien 010- 511 37 33
regioplannen

Ledenadministratie

Cor van de Lustgraaf puravid@kpnplanet.nl

Website

Chris van Rijswijk cdvrijswijk@gmail.com

Colofon

Verenigingsblad van Natuur- en Vogelwacht 'Rotta'
Nummer 130, december 2014, jaargang 34
Oplage 765 exemplaren.
Verschijnt in maart, juni, september en december in de tweede week van de maand.

Redactie:

Machiel Brinkhorst, Aad Deurloo, Arend Hoogeveen, Marleen Lekkerkerk en Hans Soeterbroek
Redactieadres: avesvisumredactie@gmail.com

Druk: Editoo BV, Arnhem

De redactie behoudt zich het recht voor artikelen in te korten, te wijzigen en te weigeren, zo mogelijk in overleg met de auteurs. Overname van artikelen uitsluitend toegestaan met bronvermelding. Copyright van foto's blijft bij de fotograaf.

Inleveren van kopij voor de volgende Aves Visum voor 10 februari 2015. Aves Visum verschijnt dan in de tweede week van maart 2015.

Inhoud

Van het bestuur	3
Van de redactie	3
Smoelenboek	5
Rotta Kapoentjes op pad	6
Struinen met de Rotta Rangers	6
Rotta Rangers - Bladval	7
Rotta Rangers - Natuur om van te smullen	8
Cursus Vogelherkenning voor beginners	9
De flora in de Nesselolder, erg ruig maar soms toch bijzonder	10
De Boomarter: een nieuwkomer in Zuid-Holland	13
Natuurwandeling in het Lage Bergse Bos	14
Excursie naar de Amsterdamse Waterleidingduinen	15
Excursie Ankeveense Plassen	16
Excursie Oeverlanden Hollands Diep	17
Cedergrondbekerzwam - algemene verschijning in villawijken	18
Rotta Natuurwerk	19
Ruimtelijke ontwikkelingen in de Noordrand	20
Activiteitenkalender	22
Mystery Bird	24

Bij de voorplaat

Grote foto:

Boomarter © Saxifraga-Hans Dekker. Zie artikel pagina 13.

Kleine foto's van links naar rechts:

Rotta Rangers op zoek naar eten in de natuur © Piet Mulder;
Roodborst © Aad Deurloo; Geschubde inktzwam © Aad Deurloo

Van het bestuur

Aria van Ballegoie

Toen ik in 1997 bij Rotta kwam, was de vereniging nog klein, met rond de 200 leden en nog heel overzichtelijk. Binnengekomen met de cursus Vogelherkenning voor beginners, wilde ik graag meer van de vereniging te weten komen. Dat ging heel mooi, door me bij het bestuur te melden waar in 1998 de functie van secretaris juist vrij kwam. Dan zit je gelijk in het centrum van de vereniging, waar alles in- en uitgaat en besproken wordt. Ik heb in het bestuur van Rotta heel veel geleerd, niet alleen over de vereniging en over vogels, maar ook over ruimtelijke ontwikkelingen, tel- en monitoringsprojecten, landschapsonderhoud, enz. enz. En ik heb de vereniging zien groeien.

De spannende tijd dat de mogelijkheid van een eigen gebouw zich aandiende. De Algemene Leden Vergaderingen, die daaraan werden gewijd. De (ver)bouw van de GZH-werkschuur tot ons prachtige Natuurcentrum Trefpunt Rotta.

Na de opening van ons nieuwe clubgebouw, ging de aanwas van nieuwe leden, (die toch al gestaag doorging), nog veel sneller. Er werden steeds meer en nieuwe activiteiten opgestart, die ook weer andere mensen aantrokken. Rotta telt nu bijna 700 leden. Niet alleen het ledental nam toe, ook de naamsbekendheid en de invloed van onze vereniging groeide en groeit vandaag nog steeds.

Om de vereniging bestuurlijk overzichtelijk te houden zijn we in 2013 gestart met het werken met officiële werkgroepen, die een hoge mate van zelfstandigheid hebben. De werkgroepen hebben veel kennis en kunde op hun eigen werkgebied. Hierdoor hoeft het bestuur niet meer te bestaan uit 'natuurspecialisten', maar kan zij zich vooral bezig houden met het leiden van de vereniging. Ook hebben we besloten om de termijn van 4 jaar voor het bestuurslidmaatschap weer te gebruiken. Een bestuurslid treedt aan voor 4 jaar en mag hooguit 1 maal verlengen. Hierdoor komt er weer plaats voor nieuwe mensen, met nieuwe ideeën en hoeven kandidaten niet op te zien tegen een eindeloze periode

Op de komende Algemene Leden Vergadering op 24 maart 2015 treden weer 2 bestuursleden af, de voorzitter en de secretaris. Rien van der Vorm, onze voorzitter die bijna vanaf het begin van Rotta de vereniging geleid heeft en ikzelf, secretaris, leggen hun bestuursfunctie neer. Op het moment van schrijven hebben we goede hoop dat beide vacatures, dus zowel van voorzitter als van secretaris, kunnen worden ingevuld. Daar zijn we erg blij mee.

In het bestuur is plaats voor 9 personen, maar in de afgelopen jaren hebben we gedraaid met 7 personen. Er is dus plaats voor meer nieuwe mensen, mannen maar zeker ook vrouwen. Als het je leuk lijkt om dicht bij de vereniging betrokken te zijn, om mee te denken en te doen, neem dan contact op, of kom vrijblijvend eens een bestuursvergadering bijwonen. Alle bestuursvergaderingen zijn openbaar: alle leden zijn altijd welkom. Neem deze uitdaging aan. Rotta is het waard om door enthousiaste mensen bestuurd te worden. Met een nieuwe voorzitter, een nieuwe secretaris en verse bestuursleden kan Rotta weer vooruit!

Ik wil alvast iedereen bedanken voor de fijne samenwerking en voor het vertrouwen dat in mij gesteld is tijdens mijn bestuursperiode.

Ik kan het iedereen aanbevelen!

Van de redactie

Hans Soeterbroek

Dit is alweer het laatste nummer Aves Visum van 2014. Ondanks de wat moeizame start hebben we dit jaar toch weer de gebruikelijke 4 edities het licht kunnen laten zien. Al met al toch altijd een hele klus. Extra ondersteuning was welkom en wij zijn dan ook bijzonder blij dat het gelukt is ons team te versterken met Marleen Lekkerkerk en Arend Hoogeveen. Wij heten ze van harte welkom en wensen ze veel plezier en succes toe.

Voor de vereniging gaat 2015 een bijzonder jaar worden. Twee oudgediende en actieve bestuursleden – Rien van der Vorm en Aria van Ballegoie – zullen zich tijdens de komende Algemene Leden Vergadering niet meer herkiesbaar stellen en aftreden. Wij danken ze op voorhand alvast voor hen enorme inzet en bijdrage aan onze vereniging. We hopen dat we, ook al is dit vanaf de zijlijn, op hun motiverende en enthousiaste inbreng zullen mogen blijven rekenen.

De vereniging blijft groeien en telt inmiddels al bijna 700 leden. In de praktijk betekent dit dat je helaas maar een klein deel van de leden kent. Toch heeft iedereen zo zijn eigen motivatie gehad om lid te worden. Een belangrijke reden zal zeker enthousiasme voor de natuur zijn geweest. Maar andere beweegredenen zijn ons helaas niet bekend. Met andere woorden: er moet veel kennis en deskundigheid aanwezig zijn, zonder dat we dit weten. Zet deze onbekende deskundigheid om in daden. Deel je kennis en passie met de anderen clubleden. Daarvoor leent Aves Visum zich natuurlijk bij uitstek.

Voel je aangesproken en stuur je verhaal naar de redactie. Wij zijn altijd op zoek naar relevante kopij en wij leren je beter kennen. Schroom niet en overlaad ons met verhalen.

We hebben nog een wens. Wij zouden nog graag een paar extra advertenties geplaatst willen zien, zodat Aves Visum geheel in kleur gedrukt zou kunnen worden. De advertentiekosten zijn zeer schappelijk en een gehele kleur editie zou ons verenigingsblad nog verder verfraaien. Kijk in Uw omgeving of misschien bent U zelf wel geïnteresseerd om een advertentie te plaatsen. Neem contact met ons op voor verdere details.

Want zoals Ad Somers in het septemбернаummer nog schreef: jij, en jij, en ook jij, wij allemaal "zijn" Rotta.

Tot slot willen we jullie goede feestdagen toewensen en een gezond en voorspoedig 2015.

Weet jij al welke verzekering je af wilt sluiten?

Dan heb je genoeg aan een website waar dat snel kan. **www.oorddirect.nl** is zo'n site. Je vindt daar verschillende verzekeringen tegen hele scherpe prijzen.

Adfiz
Adviseurs in Financiële Zekerheid

...of twijfel je nog?

Ook als je het nog niet weet, kun je bij ons terecht. We adviseren je graag over het afsluiten van de verzekering die bij jou past. Ook andere vragen over je financiën kun je trouwens aan ons stellen. hypotheek, pensioenen... wij zijn ervoor. Bel ons gewoon op om een afspraak te maken. We zitten vlakbij je in de buurt.

Oord Assurantiën. Helemaal van nu. Helemaal voor u.

Noorderparklaan 20, Postbus 8, 2660 AA Bergschenhoek T (010) 440 07 88, www.oordbv.nl

Werkgroepen

Kinderwerkgroep

info en aanmelden bij
Gert Jansen

Jong Rotta

info en aanmelden bij
Hans Sanders

Rotta Natuurwerk

info en aanmelden bij
Rien van der Vorm

Rotta Onderzoek

info bij
Jesse Keyzer

Trefpuntbeheer

info bij
Ad Somers

Rotta Promotie

info en aanmelden bij
Aad Deurloo

Rotta Communicatie

info bij
Jan Noppers

Rotta Educatie

info bij
Aad Deurloo

Regioplannen

info bij
Jaap van Lien

Aves Visum

info bij
Machiel Brinkhorst

activiteiten voor 4 t/m 12 jaar

jansen.gert@gmail.com
010-511 57 20

activiteiten vanaf 13 jaar

hsas22@gmail.com
06-40 56 77 69

werken in de natuur

rienvandervorm@hetnet.nl
06-278 900 77

tellingen flora en fauna

jessekeyzer@gmail.com
06-385 953 04

trefpuntrotta@gmail.com

06-39 32 11 13

promotie en PR-activiteiten

a.j.deurloo@gmail.com
06-410 435 62

jannoppers@gmail.com

010-418 47 76

a.j.deurloo@gmail.com

06-410 435 62

jaapvanlien@gmail.com

010-511 37 33

verenigingsblad

010-511 77 72

avesvisumredactie@gmail.com

Nieuwe leden

hr. en mw. Rob en Ingrid de Wilt, Rotterdam

hr. Jan Greeve, Berkel en Rodenrijs

mw. Florian van den Bosch-Roos, Nieuwerkerk a.d. IJssel

hr. Jochem Huffmeijer, Rotterdam

mw. Josien Hofs, Rotterdam

hr Casper Dullaart, Rotterdam

mw. M.D. Booster van de IJssel, Rotterdam

Van harte welkom bij de vereniging. Kom snel eens langs bij onze activiteiten of gewoon zomaar op donderdag of zaterdagmiddag bij het Natuurcentrum Trefpunt Rotta!

Smoelenboek

Arend Hoogeveen tijdens een rustpauze bij het natuurwerk in de Wiebertjes © Machiel Brinkhorst

Marleen op haar paard © Lida van Wijk

Arend Hoogeveen

Ik ben geboren en getogen op de zandgronden in Drenthe en begin jaren zeventig ben ik met m'n gezin 'geëmigreerd' naar het polderlandschap tussen Rotterdam en Gouda. We wonen nu al jaren in de Zuidplaspolder, de diepste polder van Nederland (tot -6,76 m. NAP). In het begin vond ik het landschap maar kaal, maar van lieverlee boeide de natuur in de polder me steeds meer. Ik ga er dan ook regelmatig met de camera 'op safari'.

In april vorig jaar ben ik, na meer dan 40 jaar in Rijksdienst, gestopt met werken. Dus voldoende gelegenheid om meer tijd aan mijn hobby fotografie te besteden. In de loop der jaren heb ik aardig wat plaatjes in de Zuidplas geschoten, zonde om ze alleen maar in het archief te bewaren. Mijn eerste 'pensioenproject' was dan ook het maken van een fotoboek over de Zuidplaspolder, grofweg het gebied tussen de Gouwe, de Rotte en de Hollandse IJssel. In dit boek - Beneden alle peil - worden het waterbeheer, de bezienswaardigheden en de natuurgebieden in beelden weergegeven, alsook wat er groeit, bloeit, loopt, kruipt, hipt, zwemt, drijft, fladdert en vliegt. Om het Koornmolengat voor dit boek van binnenuit in beelden te kunnen vangen, heb ik een van de bekende vrijdagavondexcursies van Natuur- en Vogelwacht Rotta meegelopen. Cor Noorman leidde ons - enthousiast, deskundig én aanstekelijk - door dit unieke natuurreservaat. Daarbij merkte hij terloops op dat er wekelijks een groep Rotta-vrijwilligers actief is in dit en soortgelijke natuurgebiedjes aan weerszijden van de Rotte. Ik hoefde er niet lang over na te denken, inmiddels ben ik al weer ruim een jaar actief bij het Rotta Natuurwerk en sinds kort ook in de redactie van dit prachtige blad.

Tijdens mijn omzwervingen ben ik steeds op zoek naar minder voor de hand liggende dingen. Vooral in dood hout speur ik naar bijzondere creaturen of vormen; ik heb inmiddels een leuke verzameling 'aansprekende' tronken en sprokkels. Ook richt ik mijn camera vaak op kale bomen en (restanten van) uitgebloeide planten: in mijn beleving de ziel van plantaardig leven.

Tot slot, in 1936 schreef Hendrik Marsman het gedicht Herinnering aan Holland, de eerste zin is overbekend: 'Denkend aan Holland zie ik breede rivieren traag door oneindig laagland gaan'. Ik kan je aanraden dit in 2000 tot 'Gedicht van de Eeuw' gekozen werk helemaal (bv in Wikipedia) te lezen. Sluit vervolgens je ogen en laat de schoonheid van de langskomende beelden op je inwerken. Je weet niet wat je ziet, het heeft mij doen beseffen dat we in een uniek stukje van de wereld wonen waar we heel zuinig op moeten zijn. Met Natuur- en Vogelwacht Rotta draag ik daar graag een steentje, al is het maar een piepklein kiezeltje, aan bij.

Marleen Lekkerkerk

In het juninummer van Aves Visum stond een oproep voor versterking van de redactie, waar ik op heb gereageerd. Ik heb namelijk al wat ervaring met het programma van Editoo, wat sinds een paar jaar gebruikt wordt voor Aves Visum. Toen we bij de (buur-)vereniging voor Natuur- en Milieubescherming Pijnacker zagen hoe mooi de Aves Visum geworden was, zijn we met het blad "de Verderkijker" even later ook naar Editoo overgestapt. Dat blad zet ik inmiddels alweer 20 jaar in elkaar. Na wat opstartproblemen met het gebruik van Editoo heb ik er zelfs al aardigheid in gekregen om er mee te werken.

Ik woon dus in Pijnacker, waar ik na mijn afstuderen aan de Hogere Bosbouwschool in Velp naar toe verhuisd ben. Mijn wortels liggen echter wel in het werkgebied van Rotta, namelijk in Zevenhuizen. Mijn lidmaatschap van Rotta dateert ook al uit die tijd, en dat lidmaatschap zal intussen al meer dan 25 jaar duren. Ik weet het niet precies meer, maar misschien kan de ledenadministratie dat nog uitzoeken? In de beginjaren van mijn lidmaatschap ging ik vaak met excursies van Rotta mee. Niet alleen de excursies in het werkgebied, maar ook bijna alle ledenexcursies naar verder weg gelegen gebieden. Natuurlijk heb ik daar goede herinneringen aan en ik heb ontzettend veel geleerd van de excursieleaders en mede-excursiegangers. Nog bedankt daarvoor. Er was min of meer een vast groepje deelnemers, en van sommigen van hen zie ik nog steeds excursieverslagen in de Aves Visum.

Eigenlijk ben ik via mijn stage in het natuurgebied de "Ackerdijkse Plassen", in Pijnacker terecht gekomen. Daar ben ik actief geworden bij NMP (Natuur- en Milieubescherming Pijnacker). Een paar jaar in een bestuursfunctie en verder dus in de redactie. Ook heb ik 12 jaar elke zaterdagmiddag meegedaan met het vrijwillig landschapsonderhoud in Ackerdijk. Toen de toenmalige beheerder echter een fjordenpaard kocht, ben ik mij meer over het paard gaan ontfermen, want paardrijden was al jaren een hobby van me. Toen die beheerder naar de andere kant van het land ging verhuizen, nu 8,5 jaar geleden, heb ik het bewuste paard overgenomen en ondergebracht bij een pensionstal in Delfgauw. Daar breng ik nu veel tijd met hem door. Zolang hij er nog is, wil ik nog leuke dingen met hem doen en er van genieten.

Tegenwoordig werk ik parttime als administratief medewerkster bij het milieudiepbureau Van der Helm Milieubeheer in Berkel en Rodenrijs. Nu het tuinbouwbedrijf van mijn partner niet meer bestaat en het ouderlijk huis in Zevenhuizen is verkocht, heb ik wat ruimte om weer iets bij Rotta te gaan doen, een club die ik nog steeds een warm hart toedraag.

Rotta Kapoentjes op stap

Jaap van Lien

Woensdag 10 september was het weer zover. Rotta's jongste spruiten trokken er weer op uit met natuurlijk de bijpassende oma's, opa's, vaders en moeders. Zij mochten als begeleiders ook mee en dat kwam prima uit, want het was prachtig weer. Het werd weer een geslaagde happening; hoe kon het ook anders, de zon scheen, vlinders en libellen vlogen in het rond, de eerste paddenstoelen hadden hun hoedjes opgezet en vooral de watervogels waren actief. Logisch dat de kinderen het naar hun zin hadden.

De Kapoentjes kijken naar een Lisdodde in de sloot © Henk Huizenga

Er had zich weer een flink aantal aangemeld (19 Kapoentjes). In twee groepen gingen ze op stap in het gebied rond het Trefpunt van Rotta. Van alles werd er gevonden. Direct al bij het gebouw werden er kastanjes verzameld. Met de herfst in aantocht zitten de bomen en struiken natuurlijk vol met vruchten. In de plastic zakken die de kinderen hadden meegebracht werd van alles opgeborgen. Mooi om thuis te laten zien! Na terugkomst werden de kinderen getrakteerd op de gebruikelijke limonade met daarbij crackers besmeerd met eigengemaakte jam. Vlierbessenjam bijvoorbeeld, een beetje zuur, nou ja een beetje... Sommige kinderen vonden de crackers zonder jam het lekkerst. Met of zonder jam, allemaal hadden ze een leuke middag!

Struinen met de Rotta Kapoentjes

De oma van Sophie

Woensdag 5 november was de laatste keer van dit jaar dat de Kapoentjes op pad gingen. Het is een echte herfstdag: grijze mist en waterkoud. Maar voor de dertien Kapoentjes en hun papa's, mama's, opa's en oma's is dit geen probleem.

Enthousiast de natuur in, op zoek naar paddenstoelen, mooie bladeren verzamelen die aan het verkleuren zijn. Waar blijft het bladgroen? Dat is vooraf al aan de kinderen uitgelegd. Maar ook letten op spinnenwebben, die nu extra mooi uitkomen en misschien vinden we nog insecten. Alle kinderen krijgen een loep, een loepotje en een spiegeltje mee en de volwassenen een zoekkaart met diverse soorten paddenstoelen.

Er worden twee groepen gevormd en als we het Trefpunt uitgaan kijken de kinderen eerst rond op het terrein en ontdekken daar heel veel Knolhoningzwammen, maar ook worden er nog kastanjes gevonden. Dan gaan we verder en al speurend zien we steeds meer paddenstoelen.

Aan een boom is veel te zien. © Henk in 't Veen

Gids Ben heeft veel te vertellen, maar er is ook veel te zien: een prachtig boomblad, dat alleen nog maar uit ragfijn kantwerk bestaat. Er wordt een kikkertje gevonden. Daarna wordt 'Spring in 't veld' weer vrijgelaten. Het water achter het Trefpunt zit vol Kuifeenden, die daar bescherming bij elkaar zoeken 'Kijk..., zie je die Aalscholver in de boom en hier in het zand allemaal paardenhoeven; welke kant gaan ze op?' Een kind komt aandragen met een galappeltje, waar weer veel over verteld wordt. Bij een boom wordt door kinderen de Grote parasolzwam ontdekt en later op een tak van de Vlier prachtige Judasoren.

Het is koud, maar iedereen is druk in de weer om ook wat te vinden. Met spiegeltjes kijken de kinderen onder de hoed van de paddenstoelen en onder de loep is een insect wel erg groot.

Dan wordt het Groot hoefblad gedemonstreerd: 'Zet maar op, goed tegen regen en zon.' De helikoptertjes, vruchtjes van de Esdoorn, doen het ook altijd goed. 'Gooi ze maar eens in de lucht' Ook krijgen we nog een tip: Met Brandnetels in aanraking geweest? Kneus Weegbreeblad en smeer dat maar op de zere plek.

Bij het struinen wordt er van alles verzameld. © Henk in 't Veen

De andere groep heeft onder leiding van Betsy ook veel paddenstoelen ontdekt – van piepkleine speldenknopjes tot mooie best grote exemplaren. Verschillende korstmossen op de boomschors zijn uitgebreid bestudeerd. We zagen de Meerkoeten door het kroos ploegen en het opsmikkelen. Een Zilvermeeuw stond in het gras te trappelen om een lekker wormenmaaltje te verzamelen. Een Blauwe Reiger vloog schreeuwend weg.

Kortom: Het was een spannende wandeling met veel ontdekkingen. Als iedereen weer terug is, staat er limonade klaar voor de dorstige kelen en ook een lekker kaakje ontbreekt niet. De kinderen krijgen nog een verrassing: een loepje. Daarmee kunnen ze thuis fijn aan de slag. Ja, en dan is het tijd om naar huis te gaan.

Rotta Rangers - Bladval

Ben Huber

Het is/wordt weer winter. De lengte van de dagen neemt af en de tijden dat het donker is nemen toe. Laten we maar hopen dat dit, ondanks dat ik 's morgens meer moeite heb om uit bed te komen, nog eeuwen zo zal blijven. De aarde draait gelukkig nog rondjes om de zon en in de winter is ons deel van de wereld dan het minst naar de zon gekanteld.

Licht en water zijn onmisbaar voor het ontstaan van vele vormen van leven. Zo ook voor bomen, struiken en planten. Die geven ons vervolgens het zo noodzakelijke voedsel en zuurstof. Kortom, bomen zijn onmisbaar voor het leven op onze aarde.

Lage temperaturen bedreigen onze loofbomen met uitdroging. Om zich daar tegen te beschermen ontdoen ze zich in de herfst van hun bladeren. Doen ze dat niet dan verdrogen ze, omdat de bladeren in koude seizoenen meer water zullen laten verdampen dan dat de boom aan kan voeren. Net zo min als wij met koude vingers een schroef goed aan kunnen draaien, zo kan de boom bij koud weer niet genoeg water naar zijn bladeren pompen. Bovendien kan het water in de bodem ook bevroren zijn.

Een boom heeft een soort ingebouwde wekker of sensor die, zowel het moment dat de bladeren moeten vallen, als het moment waarop de nieuwe knoppen uit kunnen lopen aangeeft. Bomen die onder een straatlantaarn staan laten zich echter foppen en reageren met enige vertraging.

Herfstblad van een Esdoorn © Ben Huber

Voordat de bladeren in de herfst vallen, laten ze ons eerst hun prachtige warme herfstkleuren zien. Het (blad-) groen is dan vaak al verdwenen. Het wordt door de boom teruggehaald uit de bladeren en in de takken en stam opgeslagen. Een heel verstandige handelswijze, want dat bladgroen kan de boom straks weer goed gebruiken bij het aanmaken van de nieuwe bladeren in de lente.

De verkleuring van het blad begint meestal aan de rand. Bij sommige soorten ook wel op meerdere plaatsen tegelijk, bijvoorbeeld bij de esdoorn. Het verdrogen van het blad begint altijd vanaf de rand. Door het terughalen van het bladgroen worden andere in het blad aanwezige stoffen pas goed zichtbaar. Voordat het blad afsterft worden kleurstoffen zichtbaar zoals anthocyaan (rood van kleur), xanthofyl (geel) en caroteen (de oranje peentjeskleur).

DE FOTOGRAAF BERGSCHENHOEK

DORPSTRAAT 33, 2661 CD BERGSCHENHOEK
+31 10 5221344, WWW.DEFOTOGRAAFBERGSCHENHOEK.NL

Steiner Wildlife Pro 8,5 x 26
nú van € 349,- voor € 319,-
zolang de voorraad strekt

Steiner Wildlife 10 x 26
nú van € 289,- voor € 239,-
zolang de voorraad strekt

Safari pro 10x26
nú van € 149,- voor € 119,-
zolang de voorraad strekt

**OOK VOOR ADVIES OVER AANKOOP VAN EEN
PASSEND OBJECTIEF VOOR UW CAMERA.**

Deze verschillende kleurstoffen bepalen samen de kleurtinten van de herfstbladeren. Ze beschermen het bladgroen tegen te veel zonnestraling. Samen met een groep van de Rangers vonden we in oktober onder een groep loofbomen in het Hoge Bergse Bos bladeren met de mooiste kleurschakeringen.

De mate van bladverkleuring verschilt per boomsoort, maar ook de locatie en weersomstandigheden spelen hierbij een rol. Anthocyaan (rood van kleur) wordt na de eerste nachtvorst vaak versterkt aangemaakt in het blad. Bomen van harder hout, zoals Eik, Beuk, Iep en Esdoorn, vertonen vaak meer bladverkleuring, van bruin tot geel, oranje en rood. Bij de kardinaalsmuts is het verschil tussen de kleuren van het blad en de vrucht heel spectaculair.

Het moment van bladval wordt geregeld door enkele hormonen. In het blad zitten stoffen die het blad ertoe aanzetten om af te vallen. Een bepaald hormoon remt die neiging. Als de daglengte en temperaturen afnemen geeft de wekker/sensor een signaal af dat de winter er aan zit te komen. Na dit signaal verdwijnt de invloed van het bladval remmende hormoon. Een ander hormoon begint nu een laagje scheurweefsel aan te maken dat de aanhechting van de bladsteel aan de twijg doet verdwijnen. In dit laagje blijven de vaatbundels van het blad, als laatste verbinding, aanwezig. Zo blijft er tot het laatst uitwisseling van stoffen van en naar het blad mogelijk. Als het scheidingslaagje vergaat breken de vaatbundels af. Ze zijn te zwak om alleen het gewicht van het blad te dragen. Soms versnellen andere krachten, zoals wind en regen, het afbreken. Op de plaats waar de bladsteel van de twijg breekt is inmiddels een korstje met kurkweefsel ontstaan. Dat kurkweefsel (het bladmerk) beschermt de wond tegen bacteriële infecties.

Begin november hadden veel populieren hun bladeren al laten vallen. Deze vrouwentongen (zo heten de blaadjes van de populier) ratelen dus niet meer. De populieren waren, met uitzondering van bomen met kauwtjes en kraaien, kale silhouetten aan het worden. Je zou denken dat er aan die kale takkenbossen nog maar weinig valt te beleven, maar niets is minder waar. In de donkere uurtjes van de winter geeft zo'n silhouet, tegen een heldere sterrenhemel, vaak een spookachtig beeld. Ook de schors van de boom valt nu meer op en aan de takken zien we nieuwe knoppen en de littekens (het bladmerk) van afgevallen bladeren.

De schors van de bomen is niet altijd kaal. Kijk maar eens goed naar die kale skeletten. Littekens op de schors vormen soms de meest fantasierijke vormen en tekeningen. De foto hieronder illustreert dat. Je mag zelf bepalen wat je op de schors van deze Beuk ziet.

Stam van een beuk © Ben Huber

Alle afgevallen bladeren vormen een dik bladerdek op de bodem. Dit bladerdek vormt een prima bescherm laag (isolatie) voor allerlei planten en dieren die eronder overwinteren. Ook de bodem zelf wordt beschermd tegen slijtage en uitdroging.

Het bladerdek is een voedingsbodem voor vele levensvormen. Denk maar aan paddenstoelen (schimmels) en de vele bodemdier tjes (Pissebedden, Miljoenpoten) die samen het bladerdek afbreken. Tenslotte blijven alleen de voedingsstoffen (mineralen) over die weer tot voedsel van de bomen dienen.

Rotta Rangers - De natuur om van te smullen

Gert Jansen

Bij iedere kinderexcursie probeer je als leiding om alle zintuigen aan hun trekken te laten komen. Horen-zien-voelen-ruiken is vaak geen probleem; maar proeven wel. Deze ronde was proeven juist het allerbelangrijkste.

Na onze natuurwandeling op 20 september 2014 was er bij 'Het Trefpunt' een echte natuur-proeverij. Drieëntwintig enthousiaste Rangers durfden het aan om zeven lekkere natuurdingetjes te proeven.

In de inleiding ging Carlo even terug in de prehistorie naar de voedselverzamelaars. Deze oermensen haalden hun boodschappen uit de natuur en niet uit de supermarkt. Veel planten, vruchten en zaden kun je eten, maar niet alles. Soms gebruik(t)en mensen planten als medicijn. Vroeger was in een klooster vaak een ziekenzaal, waarbij de kruidentuin als apotheek fungeerde. Ellen heeft 's morgens de Rangers van alles verteld hoe planten als medicijn gebruikt werden. Ze gebruikte hierbij 'Heilzame planten' van de ANWB (helaas niet meer leverbaar) en 'Planten en hun legende' – leuke anekdotes om aan kinderen te vertellen. Onderweg hebben we wat langer stilgestaan bij de Brandnetel. Het is een (waard)plant waar verschillende vlinders hun eitjes op afzetten. Je kunt er ook lekker soep van maken. Dan moet je wel jonge planten 'koppen'. De oudere Brandnetels zijn 'taai' en de bloemetjes zijn niet lekker. Die brandnetelsoep hebben we in het Trefpunt – bijna – allemaal geproefd. Wist je dat je van brandnetelvezels ook kleren kunt maken?

Zuring kun je als groente eten net als Andijvie. Op een pas gemaaid veldje vonden we jonge, malse zuringbladeren en ook jonge bladeren van de Grote berenklauw – pas op! Onze Rangers hebben de zuringbladeren eens goed bekeken. Het resultaat: enkele Groen zuringhaantjes en ook een klontje gele eitjes van hen aan de onderkant van het blad.

Groen zuringhaantje © Piet Mulder

Kleine huisslakjes, zoals de Barnsteenslak, zag je overal voorbij schuiven.

Het bloemetje van de Kamille en het Madeliefje hebben we samen met elkaar vergeleken. Je kunt er allebei thee van zetten.

Onderweg werden we regelmatig geëscorteerd door fladderende Koolwitjes en behoorlijk wat Landkaartjes. Op de berg met de 'Badkuip' hebben we wat gedronken en zagen we hoog in de lucht twee Buizerds zweven. Een Blauwe Reiger kwam 'schreeuwend' even langs. Af en toe bleven we onderweg vol bewondering staan kijken naar het web van een Kruisspin.

Sleutelbosje van de Es © Piet Mulder

Terug bij het Trefpunt was het proeven/smullen geblazen: een hazelnootkoekje; crackers met bramenjam, vlierbessenjam en honing van onze eigen imker Johan; een walnotenkoekje; verse muntthee en niet te vergeten brandnetelsoep. De belangrijkste recepten zijn doorgestuurd.

De kastanjbomen op ons eigen terrein hebben ook dit keer weer heel wat kinderen blij gemaakt met hun vruchten. De Paardenkastanje is meer speelgoed dan smikkelwaar. De Tamme kastanje kun je wel eten/poffen. Helaas lukte dat niet met de mini-kastanjes, die bij AnneJette thuis aan een boompje hingen.

Dankzij de inzet van diverse koekenbakers en andere natuurproducenten is 'De natuur om van te smullen' een heerlijke succesgeving geworden. Ook de catering bedankt voor hun inzet. In totaal hebben veertien mensen meegewerkt aan deze kinderactiviteit van Rotta.

Natuurgidsencursus

Zou je het leuk vinden om je actief in te zetten voor die natuur? Dan is de IVN Natuurgidsencursus iets voor jou!

IVN Zoetermeer organiseert vanaf februari 2015 een natuurgidsencursus die duurt tot en met juni 2016.

De cursus bestaat uit circa 25 theorie-avonden op de maandagavond en circa 25 excursie- en veldactiviteiten op zaterdag plus een weekend.

Wil je meer informatie, twijfel je nog, kijk dan op de website van IVN Zoetermeer: www.ivnzoetermeer.nl. Daar komt uitgebreid aan bod wat de cursus inhoudt. De kosten voor de hele cursus zullen rond de 350 euro gaan bedragen.

De cursus wordt gehouden in de lesruimte van Speelboerderij Het Buitenbeest, Belvédèrebos 270 in Zoetermeer.

Cursus Vogelherkenning voor beginners 2015

Als we naar buiten kijken of buiten lopen zien we of horen we vaak vogels. Maar hoe al die vogels heten en hoe we ze aan hun verenpak en/of geluiden kunnen herkennen is de vraag.

Als u geïnteresseerd bent in de vogels, hun geluiden, gedrag en wilt weten welke vogel u in welke omgeving, afhankelijk van landschap en begroeiing kunt tegenkomen, dan kunt daar iets aan doen door het volgen van de door ons gegeven cursus Vogelherkenning voor beginners.

Deze cursus bestaat uit 6 avonden (op donderdag) en zes excursies (op de zaterdagmorgen direct volgend op de cursusavond). De data voor de avonden zijn: 19 maart, 2 april, 16 april, 30 april, 7 mei en 21 mei. Gestart wordt om 20.00 uur, zaal open 19.30 uur. Einde 22.00 uur, met een uitloop tot max. 22.30 uur.

De excursies worden gegeven in gebieden op relatief korte afstand van de cursuslocatie en beginnen op verschillende tijdstippen, om resp. 08.00 uur, 08.00 uur, 07.00 uur, 07.00 uur, 06.00 uur en 06.00 uur. Deze aflopende reeks houdt verband met het steeds vroeger gaan zingen en foerageren van de vogels.

De kosten van de cursus bedragen € 75,- voor niet-leden en € 60,- voor leden. Het maximum aantal deelnemers bedraagt 24. Dat is inclusief het cursusmateriaal.

Dus als u meer wilt weten over de meest voorkomende vogels in het werkgebied van Rotta, en in uw woonomgeving, schrijf u dan in.

Inschrijven kan door een mailtje te sturen aan Aad Deurloo, zie hieronder en het gelijktijdig overmaken van het cursusgeld.

Volgorde van ontvangst van het cursusgeld is volgorde van inschrijving. Betaling kan door overmaking op rekening: NL60TRIO 0254 4052 23 t.n.v. Natuur- en Vogelwacht Rotta, Hoeksekade 164, 2661 JL Bergschenhoek. Dat is tevens het adres waar de cursus wordt gegeven.

Als u mee wilt doen, beslis dan snel, uit ervaring weten wij dat de cursus snel volgeboekt is en er is nog een wachtlijst van vorig jaar. Mocht u vragen hebben, bel 06 41 043 562 of stuur een mailtje: a.j.deurloo@gmail.com

De Gaai is een van de bosvogels die in de vogelcursus behandeld worden. © Aad Deurloo

De flora in de Nessepolder, erg ruig maar soms toch bijzonder

Anton Roeloffzen

De Nessepolder is een recreatie- en natuurgebied direct ten oosten van de wijk Ommoord in Rotterdam, aan de noordzijde grenzend aan de Rotte. Het gebied maakt onderdeel uit van de ecologische hoofdstructuur binnen de provincie Zuid-Holland en is gelegen in de gemeente Zuidplas. Door het gebied lopen enkele wandelpaden en zijn langs sloten en bosranden graspaden aanwezig. Van west naar oost loopt de Nesseweg, met hierlangs enkele oude boerderijen.

Het gebied is in de periode 2000-2006 in twee fasen aangelegd en wordt beheerd door de Groenservice Zuid-Holland. Het beheer wordt deels overgenomen door Natuur- en Vogelwacht Rotta, en ook adviseert zij de Groenservice over het beheer. Vanwege deze rol van Rotta is er dringend behoefte aan een goede flora-inventarisatie van het gebied, uitgevoerd door de werkgroep Natuuronderzoek. In de zomer van dit jaar werd door Dick Hoek en mijzelf een "nulmeting" uitgevoerd naar de (mate van) aanwezigheid en aantallen plantensoorten in het gebied een relatie gelegd met de landschaps- en bodemopbouw als resultante van de herinrichting tot recreatie/natuurgebied en het voormalige gebruik als veenweidegebied.

De aanleg

In de Romeinse tijd en vroege Middeleeuwen maakte het gebied deel uit van een omvangrijke hoogveenkoepel tussen de huidige steden Rotterdam, Den Haag, Leiden en Gouda met het hoogste deel op de plek waar nu Zoetermeer is gelegen. Via de Rotte waterde dit deel van de veenkoepel op natuurlijke wijze af op de Maeze naar zee.

Vanaf de 10e eeuw begon men de veenkoepel vanaf de randen en de Rotte te ontwateren volgens het cope-systeem [De eerste ontginners waren geen eigenaar van de grond, de landheer gaf contracten af om een bepaald gebied te ontginnen. Dit systeem werd cope genoemd. Red.], met een sterke bodemdaling als gevolg. Door de hierop volgende turfwinning, vanaf 1530, tot ruim vier meter diepte, ontstonden er ten noorden van Rotterdam grote veenplassen. In de 17e eeuw was al het veenland ten noorden en oosten van Rotterdam verveend, veranderd in grote plassen, gescheiden door smalle kades. Dit met uitzondering van een strook boezemlanden langs de Rotte, ter hoogte van de Ommoorden, die veen bevatte met een te hoog kleigehalte en daardoor ongeschikt was voor de winning van brandstofurven.

De Ommoordse plassen nabij Rotterdam, waaronder zich veengronden bevonden, werden als laatste veenplassen drooggemaakt tussen 1870 en 1875, waardoor de diepgelegen droogmakerij Prins Alexanderpolder ontstond, op 3,5 à 6,5 meter beneden NAP. Langs de Rotte resteerden smalle tussenboezemlanden op circa NAP -2 meter. De grotere "enclave" Nessepolder was echter dermate kleilig dat hier nooit vervening heeft plaatsgevonden. Ze bleef als hoger gelegen veenweidegebied tussen de Rotte en de droogmakerij Prins Alexander intact tot aan het einde van de 20e eeuw.

De Nessepolder, 39 ha groot, werd vooral gebruikt voor de vee- teelt. Langs de Rotte, de Nesseweg en de Wollefoffenweg stonden enkele boerderijen en aan de oostzijde van het gebied ontstond de lintbebouwing van het dorp Oud-Verlaat. Rond 1996 wordt een ontwerp gepresenteerd om het veengebied om te vormen tot een recreatiegebied als onderdeel de provinciale

ecologische hoofdstructuur ten noorden van Rotterdam. Daarmee kreeg het gebied ook een natuurfunctie. In het plan was voorzien in een bosgebied aan de noord- en westzijde als buffer tegen het stedelijke gebied van de wijk Ommoord. De overige delen van het gebied moesten hun open karakter behouden; wel werden er rond boerderijen en aan de zuidrand kleine bosschages aangeplant.

De bosaanplant aan de noord- en oostzijde van het gebied vond rond 2001 plaats. In het centrale deel van de resterende veen- graslanden werden in 2006 twee plassen gegraven. Verder bleef de oude verkaveling van sloten en graslanden, en daarmee ook de bodemopbouw, grotendeels intact. De vrijkomende klei-veen- grond uit de plassen is naar elders afgevoerd.

De planteninventarisatie

Vanwege de geringe grootte van het gebied, zo'n 39 ha, konden in korte tijd alle terreindelen worden bezocht. Er werd in het voorjaar een eerste gebiedsdekkende ronde gelopen en augustus drie dagen geïnventariseerd.

Er is gewerkt volgens de recent herziene abundantieklasse-inde- lling van FLORON [=coördineert en stimuleert het onderzoek naar de verspreiding van wilde planten binnen Nederland. Red.], en daarnaast ook bijgehouden in welke milieutypen (verharding, grasland, moeras, water) de planten voorkwamen, en ingeschat of ze uitgezaaid/geplant zijn, spontaan opgekomen, of verwilderd vanuit het omringende cultuurlandschap. Er is per perceel of dijklichaam, c.q. per vegetatietype, bijgehouden welke planten- soorten voorkomen en in welke mate (abundantie) werd geschat; de verzamelde gegevens zullen nog per km-hok worden uitge- werkt en beschikbaar worden gesteld aan FLORON.

Hoewel we beiden een grote plantenkennis hebben, was er dis- cussie nodig over het op naam brengen van soorten. En natuurlijk is Heukels' Flora de finale scheidsrechter, dan wel de wilgentabel van Arnoud Zwaenepoel.

Het vegetatiebeeld

Conform het inrichtingsplan is er sprake van een open centraal gebied van graslanden en plassen, met hieromheen bosschages en bos (noordhelft). Door de aanwezigheid van een voedselrijke kleilig-venige bodem en het gevoerde beheer is sprake van ruige

Pollen Ruwe smele © Anton Roeloffzen

vegetaties met hierin kenmerkende zuurminnende planten als de Lijsterbes en de Ruwe smele. Zowel de bossen als de graslanden zijn zeer voedselrijk, met een grote dominantie van algemeen voorkomende grassen en ruigtekruiden als Grote brandnetel, Akker- en Speerdistel, en Veldzuring.

De graspaden tussen de bospercelen worden gedomineerd door tredplanten als grassen, Brede en Smalle weegbree en Vogelmuur. Langs de sloten was een zeer ruige vegetatie aanwezig, die duidelijk het gevolg is van verkeerd beheer: het enkele malen per jaar klepelen van de vegetatie, het op de kant zetten van het plantenmateriaal uit gekroosde sloten en het werken met te zware machines in te natte periodes van het jaar. Op lokaal sterk versmeerde/verdichte natte plekken waren dichte vegetaties van Waterpeper aanwezig.

In de bossen, open tot gesloten is vooral Schietwilg, Kraakwilg, Zwarte els en Grauwe wilg aangeplant, daarnaast ook Gewone es en Ruwe berk, en in mindere mate ook Zachte berk, van de Ruwe berk te onderscheiden door de blijvend witte gladde bast en opstaande in plaats van hangende takken. Her en der staan er ook Grauwe elzen, die ook langs een sloot ten noorden van de Nesseweg bleken te zijn opgekomen, een enkele Okkernoot, Wilde kers, ook wel Kriek genoemd, en Tamme kastanjes. In de struiklaag/bosrand zijn vooral Hazelaar en Eenstijlige meidoorn aangeplant, maar ook Lijsterbes en Veldesdoorn/Spaanse aak en hondsroos. Daarnaast is er veel opslag van Gewone vlier. Eveneens spontaan hebben her en der zich soorten gevestigd als Gewone esdoorn, Hulst en Canadese kornoelje. In de kruidlaag onder de bomen zijn Hondsdraf, Kleefkruid en Valse aardbei dominant aanwezig en staan her en der Mannetjesvarens en Smalle stekelvarens.

In totaal zijn 201 plantensoorten aangetroffen, waarvan 48 boom- en struiksoorten, 13 soorten bosplanten, 58 graslandsoorten en 51 soorten moeras- en waterplanten. Veelal is sprake van soorten, die al voor de herinrichting in de landbouwpolder voorkwamen. Bij de herinrichting zijn bijna alleen inheemse bomen- en struiken aangeplant, waarvan enkele bijzondere, zoals de Laurierwilg de Grauwe els en de Sleedoornpruim, een spontane kruising van de Sleedoorn en de Wilde pruim. In totaal gaat het 27 soorten, waarvan twee uitheems, de Moseiken langs de Nesseweg en enkele Moereseiken in het bos. Er zijn in totaal 17 exoten aanwezig in het gebied, waarvan alleen de Schijnaardbei als invasief moet worden beschouwd; de zo gevreesde Reuzenbalsamien komt maar in kleine aantallen voor. In de westelijke plas werd een Gele tuinwaterlelie aangetroffen.

Koningsvaren in afgeplagde plasoever © Anton Roeloffzen

De aangetroffen flora is, gezien het beheer en de voedselrijkdom van de kleiige veenbodem niet zo gevarieerd als zou mogen worden verwacht; voor een gebied van 39 ha zouden dat toch wel ruim 300 soorten kunnen zijn. Dit aantal zou nog aanzienlijk lager zijn geweest als er niet enkele bijzondere plekken aanwezig zouden zijn in het zachte berkenbosperceel ten zuiden van de Nesseweg, een stuk afgeplagde oever, en de kleiwandoever aan de oostzijde. Daarnaast vestigen zich ook diverse soorten spontaan, vooral in de bossen van de Nessepolder.

Bijzondere plekken

Lokaal is sprake van een matig voedselarm veengraslandvegetatie met diverse bijzondere soorten; hier is de voedselrijke kleiige toplaag van de bodem afgegraven toen de veenplassen werden aangelegd. Om de rust in dit gebied te bewaren, zal ik hier de plek niet onthullen, maar tijdens een excursie kunnen we deze plek wel bezoeken. Op de kleiarne veenlaag staat een bijzondere vegetatie van lage grassen en mossen, met hierin de zeldzame en beschermde Koningsvaren, Brede stekelvaren en Kruiwilg. Lokaal ook Biezeknoppen. Wat hoger op de oever is een bosje ontstaan van Zachte berk, Drents krentenboompje, Zwarte els en Vuilboom. De oever en het bosje worden beschermd tegen betreding door een dicht bramenstruweel.

Ook zijn er enkele interessante bospercelen met Zachte berken aanwezig. Door de dichtheid van de bestanden en tijdelijke begrazing is in deze bospercelen nauwelijks een struiklaag aanwezig, maar wel een goed ontwikkelde kruidlaag. Onder de bomen is een gevarieerde vegetatie aanwezig van fijne grassen naast opvallend grote en groene pollen Ruwe smele, Smalle stekelvaren en ook Gewone braam als laag open struweel. Her en der staan zaailingen van Hulst, Gewone es en Zomereik. Opvallend is dat op diverse plekken zaailingen staan van de Moseik, als laanboom aangeplant aan beide zijden van de Nesseweg.

Dick Hoek bij een oevervegetatie van Heelblaadje © Anton Roeloffzen

Ten oosten van de oostelijke plas is de bodem duidelijk veel kleiiger en de oever afgeslagen, zodat een steile kleiwand is ontstaan. In deze kleiwand, zeer geschikt voor de ijsvogel om een nest te bouwen (we hebben er geen gezien), stond Blauw glikkruid en de Gewone klit, een minder algemene soort in voedselrijke gebieden.

Er zijn langs diverse sloten ruige bloemrijke oevervegetaties aanwezig, met name in het oostelijke delen van de polder. Het gaat om soorten als de Grote egelskop, Koninginnekruid, Harig wilgenroosje, Viltige bastardwederik, Kattestaart, Heelblaadjes, Watertorkruid, Egelboterbloem en Moerasvergeet-mij-niet. Bijzonder is ook de aanwezigheid van Holpijp en Cyperzegge.

De dierenwereld

Er waren vrij veel vogels aanwezig; ruiende Grauwe Ganzen waren op de graslanden aan het foerageren, er waren diverse paren knobbelzwanen en andere kleine watervogels als Meerkoet, Waterhoen en Wilde Eend.

Bijzonder was de vondst van een wespennest in de holle voet van een berk in een bosperceel ten zuiden van de Nessesweg, dat was opengebrouwen door een Wespendif en deels al leeggeroofd. Hoewel de wespen met de moed der wanhoop probeerden de larven en poppen in de opengetrokken raten te redden, heeft dit nest geen toekomst meer. De Wespendif zal iedere dag terugkomen om de rest van de raten ook leeg te eten. Jammer, maar helaas, het is de natuur. Ook een Wespendif moet zien te overleven.

Geplunderd wespennest © Anton Roeloffzen

Het was tijdens bijna alle inventarisatiedagen koel, bewolkt en soms zelfs regenachtig. Geen weer om veel libellen en vlinders te zien, maar uit eerdere bezoeken weet ik dat alle soorten hier gewoon in de stadsrand voorkomen. Ook hazen, die ongetwijfeld in het gebied voorkomen, zijn tijdens het veldwerk niet waargenomen.

De toekomst

De recreatieve en natuurwaarden van het gebied zijn potentieel groot, mits het juiste beheer van beweiden en/of maaien plaatsvindt. Vraag is wél of hiervoor voldoende financiën beschikbaar zijn. De Groenservice Zuid-Holland moet immers fors bezuinigen. Het huidige beheer is teleurstellend. Een te hoge graasdruk werd afgewisseld met te weinig begrazing en/of maaien, zodat een te dichte voedselrijke grasmat is ontstaan met een beperkt aantal algemene ruigtekruiden. De grasoevers langs de meeste sloten worden jaarlijks geklepeld, waarbij het maaisel blijft liggen. Dit geldt ook voor diverse stukjes grasland in de boszone ten noorden van de Nessesweg. Daarnaast wordt met te zware machines gemaaid in periodes dat de bodem te nat is, met verdichting en diepe wielsporen in de grond als gevolg. Als gevolg hiervan zijn ook langs de sloten en in kleinere weilanden in het bos soortenarme ruigtevegetaties aanwezig. Ook in de bossen vindt, zover is te zien, geen beheer plaats. In het verleden werd een deel van de

Sloot met geklepelde oever © Anton Roeloffzen

bossen begraasd door runderen en/of schapen. Af en toe is er wat gedund.

Tegelijkertijd moet worden geconstateerd dat er diverse plekken zijn met een goed ontwikkelde en/of bijzondere vegetatie. De percelen berkenbos hebben bij goed beheer een grote potentie voor de toekomst. Niet of beperkt ingrijpen (maaïen en afvoeren na droging) is hier van groot belang. Delen van de oevers langs de sloten en plassen hebben een bloemrijke vegetatie en de beschermde Koningsvaren heeft zich spontaan in de polder gevestigd.

Voor een optimaal beheer van de vochtige/natte graslanden is het volgende nodig:

- Twee keer per seizoen (medio juli en september-oktober) maaïen, een week laten drogen en afhooien.
- Het maaïen fasegewijs doen over periodes van circa 43 weken, zodat niet alles tegelijkertijd wordt kaal gemaaid. Dit mozaïekbeheer is essentieel voor weidevogels, zoogdieren en vlinders.

Als dit beheer niet haalbaar is vanwege gebrek aan financiën, is eenmalig maaïen en afhooien medio juli en nabeweiding met runderen en/of schapen vanaf half september een goedkoper alternatief.

Jaarrond beweiden is ook mogelijk, mits dit extensief gehouden wordt (1 à 1,5 koe per ha) en de dieren gedurende het gehele seizoen (1 april – 1 oktober) op de graslanden aanwezig zijn. Nadeel hiervan is wel dat dan geen verschraling van de graslanden optreedt, hetgeen wel wenselijk is. Deze oplossing is dan ook suboptimaal.

Vrijwilligers van Rotta kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het beheer en een monitoringsprogramma. Na de "nulmeting" van de flora in 2014, zijn flora-inventarisaties wenselijk over 7 jaar en 15 jaar. Daarnaast zijn er voldoende vogelfanaten binnen Rotta, om de vogelstand in de komende jaren te volgen.

Daarnaast zijn er in het gebied al enkele vlinder- en libellentelroutes uitgezet. En hopelijk doet het Waterschap regelmatig waterfauna-onderzoek.

Wat er ook gebeurt, de Nesselopolder is en blijft een interessant gebied. Ga er eens kijken; er is in alle seizoenen het nodige te zien.

De Boomarter: een nieuwkomer in Zuid-Holland

Anton van Meurs

We kennen natuurlijk allemaal de Bunzing, Hermelijn en Wezel. Kleine roofdieren die sinds jaar en dag in onze regio voorkomen. Maar sinds een aantal jaren zijn er hier "nieuwkomers". Begin dit jaar vond ik in Vlaardingen een Boomarter. Dit bleek de derde Boomarter te zijn die in de regio Rijnmond is gevonden. Eerder werden bij Vlaardingen al twee andere Boomarters gefotografeerd (bron: F. van der Knaap). Deze waarnemingen passen in het rijtje van meldingen en waarnemingen van een stevige opmars van deze soort binnen onze provincie. Er zijn inmiddels vele waarnemingen: bevestigde waarnemingen zijn gedaan in Den Haag, Zoetermeer, Wassenaar, regio Noordwijk, Biesbosch en Vlaardingen. De Boomarter geldt nog steeds als één van de zeldzamere zoogdieren van Nederland. De Boomarter is door bejaging zo zeldzaam geworden.

Herkenning

Eén van de makkelijkste manieren om de Boomarter te onderscheiden van de Bunzing, Wezel en Hermelijn, is de lengte. Een tweede is de keelvlak. Een grote marterachtige met een keelvlak is vrijwel altijd een Boom- of Steenarter. Van kop tot staartpunt kan een Boomarter wel 80 cm lang worden (zie foto), fors langer dan een Bunzing die 15 cm korter is. Hij is dus ongeveer even groot als een Huiskat maar heeft kortere poten, dus staat lager op de grond. Hij is lang en slank.

De Boomarter lijkt sterk op de Steenarter, maar er zijn kleine verschillen:

- Boomarter heeft gele bef, Steenarter witte bef.
- Boomarter heeft donkere ondervacht, Steenarter witachtige ondervacht.
- Boomarter heeft grotere oren die boven op de kop staan, Steenarter kleiner en aan de zijkant
- Boomarter heeft een donkere neus, Steenarter roze neus.
- Boomarter heeft iets langere poten en slank, Steenarter kortere poten.

Als je een Boomarter of Steenarter ziet, dan zal dat vooral 's avonds of 's nachts zijn, en dan zijn deze kenmerken niet duidelijk. Wij laten deze onderscheiding liever over aan deskundigen, omdat ze niet altijd evident zijn.

Verspreiding

De Boomarter komt voor in grote delen van Europa. Eigenlijk ontbreekt de soort voornamelijk in het grootste deel van Nederland en het westelijk deel van Vlaanderen, het noordwestelijk deel van Frankrijk, Spanje, Portugal en Griekenland. De soort heeft een voorkeur voor gemengd bos en naaldbos, maar komt ook voor in meer open terreinen zolang er bomen en bosschages in de buurt zijn. De Boomarter komt nauwelijks in de buurt van de bebouwing.

Verblijfplaatsen en leefwijze

Vrouwtjes Boomarters hebben verblijfplaatsen voornamelijk in bomen, en maken gebruik van boomholtes of grote vogel- en eekhoornnesten. Boomarters wisselen met grote regelmaat van verblijfplaats, behalve als er jongen zijn. Dan gebruikt het vrouwtje gedurende de zes maanden die de jongen nodig hebben om zelfstandig te zijn hetzelfde nest. Maar ook bunkers worden ge-

bruikt (bron: Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland).

Mannetjes Boomarters zijn wat flexibeler. Die hebben ook verblijfplaatsen op de grond, in holtes, onder takkenhopen.

Een Boomarter is hoofdzakelijk 's avonds en 's nachts actief en heeft een leefgebied van ruim 10 vierkante kilometer.

Paring vindt plaats in de nazomer. En net zo lang als de mens is een Boomarter drachtig: circa 9 maanden.

Boomarters worden gemiddeld 10 jaar oud.

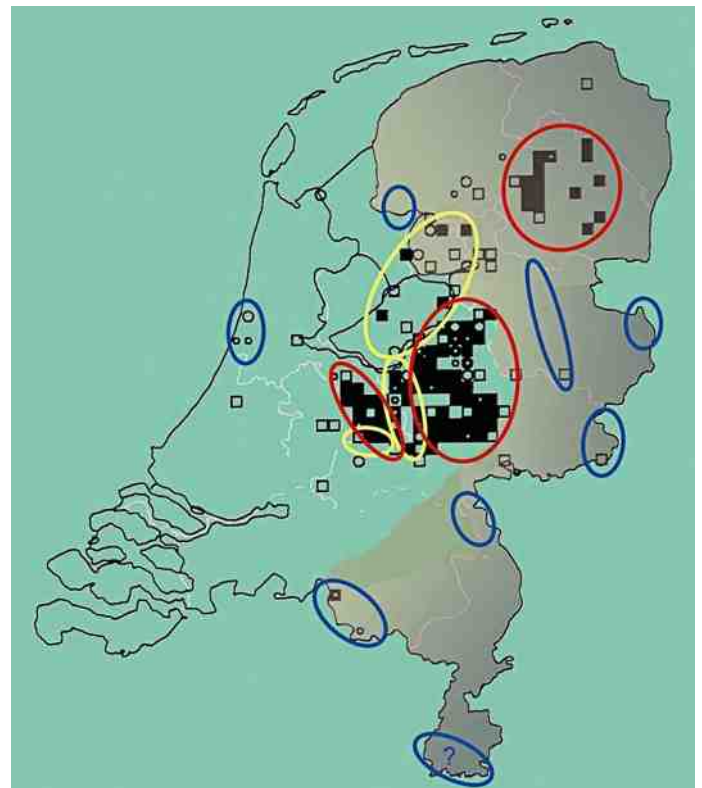
Voedsel en jacht

Een Boomarter is een roofdier en eet dus vlees zoals Konijnen, Hazen, Muizen, Kevers en Regenwormen. Daarnaast vangt hij vogels en verschalkt de Boomarter graag een ei. In de zomermaanden worden ook bosvruchten gegeten zoals Braam en Rozenbottel.

Bescherming

Boomarters zijn bij wet beschermd. Vermoedelijk bestaat de Nederlandse populatie uit 500 volwassen individuen, maar dit is, gezien de snelle opmars in West-Nederland, waarschijnlijk een voorzichtige schatting.

Wat te doen als je een Boomarter (of Steenarter) ziet? Dan zouden we graag zien dat je het dier meldt, liefst met foto. Dode/aangereden dieren graag per ommegaande, zodat dit exemplaar verzameld kan worden ten behoeve van nader onderzoek (genetica/familiebanden/voeding/etc.).

Verspreiding boomarter in de periode 2000-2004 (bron: Zoogdierverspreiding, 2007).

Rood: kerngebieden, geel: uitbreidingsgebieden en blauw: aanwijzingen, maar voorkomen en/of voortplanting onzeker. In het grijze gebied komt de Steenarter voor (stand van zaken 2007). Inmiddels is het verspreidingsgebied van boomarter uitgebreid naar het zuidwesten (tot en met Vlaardingen). Inmiddels is ook het verspreidingsgebied van steenarter ook uitgebreid naar West-Nederland.

Natuurwandeling in het Lage Bergse Bos

Piet Mulder

In de laatste Rotta Nieuwsflits stond dat fietsers gelukkige mensen zijn. Dus op 11 oktober gaan achttien leden onder leiding van Aad Deurloo en Rien van der Vorm op de fiets naar het Hoekse Hout in het Lage Bergse Bos (LBB). Eén van de gidsen komt met de auto en hij ziet er duidelijk minder gelukkig uit dan al die fietsers.

Aan de waterkant staan drie kleine tentjes van vissers. Die jongens zitten daar op hun gemakkie een ontbijtje klaar te maken. Een aantal dames doen rek- en strekoefeningen na een intensieve training in het bos.

Rien vertelt in zijn inleidende praatje dat we waarschijnlijk weinig paddenstoelen zullen zien. De maand september is relatief veel te droog geweest. De piek van een aantal paddenstoelensoorten vond al plaats in augustus, na een periode van temperatuurdaling en regenval. Ook is de bosgrond van dit vrij jonge bos eigenlijk nog niet echt geschikt voor paddenstoelen, in tegenstelling tot het veel oudere Kralingse Bos. Met de aanleg van het LBB is begin jaren zeventig begonnen. Men heeft verder niets met dit bos gedaan. Alleen de wandelpaden zijn vrijgemaakt van omgevallen bomen en takken en er zijn wat watergangen verbreed om overtollig water te kunnen bergen.

De Geschubde inktzwam, die op de voorpagina staat, een dag later; al grotendeels verinkt. © Aad Deurloo

Er ligt veel dood hout en eenieder die Rien goed kent weet hoe hij hierover denkt. We kennen allemaal zijn beroemde kreet: "Dood hout doet leven". Veel van die dode stammetjes en takken die daar liggen zijn bedekt met een dikke laag mos. We zien op onze wandeling onder andere: Heksenboter of iets wat daar op lijkt, Judasoren op een Vlier, Elfenbankjes, Zwerminktzwammen, Platte tonderzwammen, Geweizwammen, verder zien we een zeer zeldzame soort, de Kopergroene bekerzwam, die inmiddels aangemeld is op waarnemingen.nl, een soort Meniezwammetje en nog wat van dat heel kleine spul. Er loopt een klein meisje mee en dat heeft geweldige voordelen: haar ogen zijn veel beter dan die van ons en die scherpe oogjes zijn ook veel dicht bij de grond, dus zij ziet heel veel van die piepkleine paddenstoeltjes. Een speurneus, in dit geval een speuroog, in spé.

De meeste paddenstoelen die we zien zijn saprophyten, dood-hout-opruimers. Er zijn ook parasieten, die leven ten koste van levende bomen. Het mycelium van die parasieten gaat door die hele boom heen waardoor de boom afsterft. De parasiet gaat nu soms verder als saprofyt.

Kopergroene bekerzwam, een zeer zeldzame soort © Aad Deurloo

We zien een vossenhol met een ingang en een uitgang. Dit hol is waarschijnlijk niet meer in gebruik want we ruiken niet die penetrante vossenlucht.

Op een tak ziet een supergave korstmoss, een 'kruising' van een schimmel en een alg. Korstmossen groeien alleen in schone, zuivere lucht, een goed teken dus. Bijzonder om te zien is de Breedbladige orchis, die verwacht je hier niet zo gauw. Op het water van een slootje ligt een olieachtig laagje. Dit is geen olie maar met ijzerbacteriën verzadigd water. Dat water is kwelwater, zuiver en schoon. Je moet het alleen niet drinken. Als dit water uit een wel komt dan komt er ook gas vrij. Op dit gas werd vroeger gekookt.

Gespote vogels : Spreeuwen, Eksters, Koolmezen, Zwarte Kraaien, Futen, Wilde Eenden, Blauwe Reigers, Meerkoeten en Vinken. Een Roodborst heeft ons een tijdje muzikaal begeleid. 's Middags met vrouw en kleinkinderen naar het Trefpunt geweest. Cor en Ilona Noorman hebben een schitterende paddenstoelentafel ingericht, zeer smaakvol en zeer overzichtelijk. Dat Cor en Ilona grote paddenstoelenkenners en paddenstoelenliefhebbers zijn hoef ik niet te vertellen, want dat weet iedereen al. We hebben genoten van Cor z'n verhalen over die paddenstoelen.

Rien, Aad, Cor en Ilona, hartelijk dank voor deze zeer plezierige Rottadag.

Onderzijde van Doolhofzwammen (buisjeszwam) © Aad Deurloo

Excursie naar de Amsterdamse Waterleidingduinen

Piet Mulder

Op 18 oktober 2014 gingen 16 enthousiastelingen onder leiding van Henk Zomer, Jan Kees Hoek en natuur- en vogelgids Rien van der Vorm naar de Amsterdamse Waterleidingduinen (AWD).

Henk Zomer is een geweldige roerganger. De avond voor de excursie had hij de parkeermeter en de toegangskautomaat bij de AWD 'onklaar' gemaakt, zodat wij gratis konden parkeren en gratis toegang tot de duinen hadden. Scheelt een paar euro's. Henk, namens de hele groep, bedankt.

Infiltratieplas © Piet Mulder

De AWD vormen een heel groot en een heel rustig natuurgebied bestaande uit bossen, struiken, grasvelden en watertjes. Er is veel afwisseling in begroeiing. In de duinen wordt voorgezuiverd rivierwater ingelaten, de fosfaten zijn er dan al uitgehaald. Dit water is bestemd voor de drinkwatervoorziening van Amsterdam en omstreken. Monica van Kleef en ik zijn met dit water groot gebracht en we voelen ons nog steeds prima. Het weer was goed en 's middags werd het zelfs warm. We werden welkom geheten door allerlei Damherten. Ze trokken zich niets aan van dat clubje Rottagangers. Af en toe hoorden we wat mannetjes burlen, maar de vrouwtjes bleven rustig hun kostje bij elkaar scharrelen. Als vrouwtje heb je toch geen keus.

Damhert © Piet Mulder

We hebben veel gezien en gehoord: Schaatsenrijders op de watertjes, parende libellen, een Aalscholver in een dode boom, Roodborsten (alleen gehoord), Meerkoeten, Wilde Eenden, Ta-

feleenden, Krakeenden, Kuifeenden, Wintertalingen, Slobeenden, een paartje Grote Zaagbekken, Futen, een paartje Brilduikers, Koperwieken, een Boomklever, Sperwers, een Spreeuw, Vinken, een Beflijster, Staartmezen en een Roodborsttapuit.

Judasoor © Piet Mulder

Er waren nog veel paddenstoelen te zien: Judasoren (Judas was de discipel die Jezus had verraden. Hij kreeg berouw van zijn daad en heeft zich toen verhangen aan een Vlier), een beginnende Parasolzwam (de parasol was nog niet uitgeklapt en in deze vorm spreken we van trommelstok), een Oranje wasplaatje (groeit alleen op zeer schrale grond) en veel kleine paddenstoeltjes waarvan we de namen niet wisten. Er stond een prachtig rode Kardinaalsmuts in volle glorie boven op een duin. Duindoorns met en zonder bessen (mannetjes) stonden er volop. De bessen worden gegeten door Koperwieken en Kramsvogels. We zagen Datura's of Doornappels. Deze planten zijn zeer giftig, niet aankomen en niet eten dus.

Opvallend aan de excursies is dat er steeds meer fotografen meegaan. De verrekijker maakt steeds meer plaats voor het fototoestel. Het was een zeer aangename tocht. De koffie en het Rottavoer hebben we betaald met het uitgespaarde parkeer- en toegangsgeld.

Dank aan de roergangers en de gids en aan alle deelnemers!

Excursie Ankeveense plassen

Ina Geenen

Op deze prachtige herfstdag (27 september 2014) wandelen we met 25 personen een route van 11 kilometer door het waterrijke plassengebied van de Ankeveense polder. Met lichte mist vertrokken wordt het geleidelijk aan steeds helderder tot de zon goed doorkomt. U kunt zich voorstellen dat we onderweg genoten hebben van de wazige beelden met soms onverwachts een helder doorkijkje op het weiland met groepjes meeuwen.

Vanaf het vertrekpunt bij het bezoekerscentrum Gooi en Vechtstreek begint het vogelen al. Merels vliegen heen en weer in de nabijgelegen appelgaard, gaaien zijn er druk bezig met het verstoppen van eikels voor de wintervoorraad. Ik vang kort het geluid van de grote bonte specht op als het gekwetter van de boomklever, die in de dikke beuken zijn kostje bij elkaar zoekend onze aandacht vraagt.

Langs de huizen aan het Noordereinde lopend, weerklinkt vanuit de tuintjes regelmatig het vertrouwde lied van de roodborst. De huismus is hier nog gewoon te zien, voor hem geen rode lijst. Een ekster vliegt uit de struiken op als we door het klaphekje gaan en dan langs een weiland komen waar we twee foeragerende ooievaars, een blauwe reiger en een zilvereiger zien. Wat dichterbij grazen enkele grauwe ganzen en wilde eenden. Aan het eind van het pad gekomen staat een ooievaarsnest met een camera erop gericht, nog van het TV programma 'Beleef de lente'.

Vanaf dit punt begint de eigenlijke wandeling, we lopen een rechthoek; een breed stuk grasland aan weerskanten begrensd door een rietkraag, waarachter water. Hier en daar zijn de oevers al meer verland en groeien er meidoorn, berk en zelfs de eik. Met de warme zon in de rug lijkt het bijna voorjaar, terwijl de tiftjaf, koolmees en winterkoning zingen.

Tijd voor een koffiestop. Als iedereen gezellig zit te kletsen en te drinken zorgt Jan-Kees voor consternatie. Wat heeft hij nou aan zijn broek hangen? Een kreeft! Een prachtige Amerikaanse rivierkreeft. Eerst schrikken we, maar dan komen we naderbij om het dier te bekijken. Het lijfje is donkerbruin vol rode spikkeltjes, de scharen en poten knalrood en hij mist een voelspriet. Het is een driftig baasje, want hij dreigt voortdurend door met zijn scharen hoog geheven in de lucht te graaien. Ja, je moet wat als je door 25 man wordt aangestaard. Als hij door iedereen bewonderd is en op de foto gezet, wordt hij vlakbij de rietkraag neergezet, in de veronderstelling dat hij vandaar was 'meegelift' met Jan-Kees toen hij bij het water stond. Niets is minder waar, want even verderop zit er midden op het pad een jong kreeftje met maar één schaar. Ze graven zich in in de grond en je kunt het dus niet altijd voorkomen dat je er zonder erg op trapt. We hebben er totaal wel een achttal gevonden.

Als we de tocht vervolgen zien en ruiken we een stinkzwam. Hij doet zijn naam eer aan, maar er is nog geen vlieg op afgekomen. Deze komen op de lucht af, zetten zich neer op de paddestoel en verspreiden zo de sporen.

Vanaf de plas klinkt voortdurend de bedelroep van twee jonge futen (gestreept koppie en nek) die zich liever nog even laten bedienen voor ze zelf op voedseljacht gaan. We richten de kijker op een eilandje waar we een blauwe reiger, een aalscholver, meerkoet en fuut waarnemen. In de heldere lucht zwermen al

kleine groepjes spreeuwen, een vlucht landt even kort in de meidoorns en vliegt snel weer op om zich bij de anderen te voegen. Op de grond vinden we een 'bessenhoop' van een vos. Een mi-auwend geluid verraad dat er een buizerd in de buurt is.

En welke vogels vliegen daar zo hoog?

Je ziet voornamelijk een wit onderlichaam met twee zwarte flappen van de vleugels, als ze verder zijn maakt het zonlicht er zilveren stippen van. Het zijn kieviten die waarschijnlijk uit Scandinavië komen. Een sperwer verschijnt op het toneel en zorgt voor onrust. Steeds meer vogels gaan de lucht in, zelfs de grote aalscholvers. Twee korte nootjes, een lange staart, beetje golvende vlucht, kenmerken van deze overvlieger, een witte kwikstaart. Zo nu en dan fladdert er een koolwitje rond en zelfs een bont zandoogje en nog een oranje luzernevlinder. Ook diverse grote libellen die we niet op naam weten te brengen, ze zijn dan ook erg snel en wendbaar.

Een groen kikkertje springt net op tijd weg, voor een grote bergschoen de grond raakt.

De kopgroep ziet twee knobbelzwanen, tafeleenden en een bruine kikker.

Wat opvalt is dat hier de Amerikaanse vogelkers groeit, waarschijnlijk door vogels verspreid, we zien verder de gewone vogelkers, en de lijsterbes. Nog bloeiende springbalsemien, koninginnekruid en klaver.

We lunchen aan een plas, waar wel libellen zijn maar helaas geen enkele boomvalk. Dan twee overvliegende gaaien en één, twee drie, vier en uiteindelijk vijf buizerden hoog in de lucht cirkelend en roepend.

Op de terugweg stuiten we op een groepje onbekende eenden. Er is wat gelijkenis met de smient, maar zonder de gele kopvlek en met een blauwige snavel. Anderen denken eerder aan de kuifeend. De meningen zijn verdeeld, door onze belangstelling vliegen ze op. Wie heeft een foto kunnen nemen?

Als laatste waarneming nog een paartje krakeend.

Het laatste stuk vergt nog wat inspanning, het is behoorlijk warm in de zon en we laten ons bij aankomst het drankje op het terras dan ook goed smaken. Even uitpuffen en napraten, waarna we nog een bezoekje brengen aan het bezoekerscentrum. Hier is op een grote maquette de hele streek in beeld gebracht. Het stuk waar we gewandeld hebben is nog maar een klein deel. Er is voor een volgende keer nog genoeg over om te beleven. Er worden boekjes gekocht en dan nemen we afscheid van elkaar en vertrekken richting huis.

Hartelijk dank aan de organisatoren Henk en Jan-Kees, en de topchaffeurs die er weer een hele geslaagde dag van hebben weten te maken.

Excursie Oeverlanden Hollands Diep

Piet Mulder

Op 15 november gaan zestien leden onder leiding van Henk Zomer naar de Oeverlanden van het Hollands Diep. Rien van der Vorm trad op als natuurgids. We rijden in de Hoekse Waard eerst naar de Molenweg, een smalle weg tussen weilanden en akkerlanden.

Opvallend is dat er veel vogels te zien zijn op de wat ruigere weilanden en dat er helemaal niets te zien is op de prachtige, groene biljartlakens. Wij zien langs die weg Kraaien en Kauwen (waar zie je die niet), Blauwe Reigers, Kieviten, Kolganzen, Grauwe Ganzen, Brandganzen, Smienten, Wilde Eenden, vrouwtje Fazant, een Buizerd op een hekje en Knobbelzwanen. Verder: witte, zwarte en gevlekte Schapen (Margreet en ik moesten meteen aan Jacob denken) en een kudde paarden, lekker ronddravend door de weiden. We gaan op weg naar de Oeverlanden bij Strijensas.

Kasteeltorentje in de Oeverlanden © Piet Mulder

complex van Nationaal Landschap Hoekse Waard, ook in gebruik bij Natuurmonumenten. Er zitten ook kantoren in van Staatsbosbeheer en van nog een aan de natuur gelieerd bureau. De gastvrouw geeft ons een kleine excursie. Op de gerooide suikerbietvelden zoeken groepen Zilvermeeuwen naar voedsel. De gerooide suikerbieten liggen als dijken langs de wegen.

Dank aan Henk Zomer en Rien van der Vorm en dank aan Jeanelle Breemer en Piet de Pater.

Oeverlanden © Piet Mulder

De Oeverlanden Hollands Diep is een echt oer-Hollands rivierenlandschap. Het bestaat uit verwilderde rietlanden, wilgenbossen en buitendijkse natuur onder invloed van zoetwatergetijden. Er zijn geulen en kreken, paaiplaatsen van Snoekbaars en Blankvoorn, slikken en zandplaten die bij laag water droogvallen. Door het gebied lopen wandel-, ruit- en fietspaden. Je mag er ook gewoon lekker struinen buiten de paden. Het hele gebied heeft een open verbinding met het Hollands Diep.

We zien zeven Zilverreigers, Wilde Eenden, Bergeenden (deze eenden broeden graag in holen, ze heten eigenlijk "Verbergeenden"), Koolmees. We horen de hoge piepjes van overtrekkende Goudhaantjes, Winterkoning, Roodborst, Vinken. Kuifeenden, Torenvalk en we horen het mager speenvarkengeluid van de Waterral. Op de steile oevers zien we de knaagsporen van Bevers en hun speeltuintje: de glijbaantjes. Door het hele gebied lopen Galloway-koeien. Zij moeten het gebied open houden. Er staat een kasteeltorentje, gebouwd in 2006 door leerlingen van één of andere technische school. Je moet er maar van houden. Bij dat torentje staan Stokrozen. Wilde planten: Gewone berenklauw, Distels, verdorde Zuring en nog wat paddenstoelen, waar onder een prachtige, spierwitte Inktzwam. De Noordse Woelmuis doet het hier goed, gezien het grote aantal muizengaten in de grond. In het jachthavencafé puffen we even uit achter een bakkie troost. We moeten het echter zonder Rottavoer stellen.

Naar het Bezoekerscentrum in Numansdorp. Een schitterend

Gewone berenklauw © Piet Mulder

Cedergrondbekerzwam – algemene verschijning in villawijken

Cor Noorman

De winter van 2013/2014 was erg mild met nauwelijks vorst en sneeuwval van betekenis. Als gevolg hiervan druppelden al vanaf de derde week van januari de eerste waarnemingen van de Cedergrondbekerzwam op Waarneming.nl binnen. Dit is extreem vroeg. Gewoonlijk verschijnt deze bekerzwam pas vanaf maart. Volgens de Verspreidingsatlas Paddenstoelen op de site van de Nederlandse Mycologische Vereniging (NMV), is de Cedergrondbekerzwam een zeldzame soort. Onderzoek in twee gemeenten: Berkel en Rodenrijs (ZH) en Bergen (NH) laat zien dat het voorkomen in Nederland behoorlijk wordt onderschat.

Cedergrondbekerzwammen in alle stadia © Cor Noorman

Begeleider van Ceder

De Cedergrondbekerzwam is sterk gebonden aan Ceders waarmee hij in symbiose leeft, een samenlevingsvorm van twee organismen waarvan beide voordeel hebben.

Het jonge vruchtlichaam groeit aanvankelijk net onder het grondoppervlak en is dan nog bolvormig en hol. Naarmate het zich verder ontwikkelt, wordt de druk op het lichaam groter, waardoor het onregelmatig opensplijt. Dan verschijnt bovengronds een prachtige stervormige beker die uiteindelijk kan uitgroeien tot een doorsnede van wel 10 cm. De binnenkant is wit tot beige, de buitenkant is bruin met een ruige beharing waar vaak de grond nog aanhangt. De naam grondbekerzwam dankt de soort aan het feit dat het vruchtlichaam net onder het grondoppervlak groeit.

De Ceder biedt de Cedergrondbekerzwam bestaansmogelijkheid in Nederland © Cor Noorman

Ceders kunnen een behoorlijke omvang bereiken en zijn daarom vooral te vinden in de grotere tuinen van villawijken en in het buitengebied. Deze statige uitheemse naaldbomen zijn bij velen geliefd vanwege de typische groenblauwe naaldkleur. Men vermoedt dat het mycelium is meegekomen met de eerste ingevoerde bomen. Als dit vermoeden juist is, dan is de Cedergrondbekerzwam niet op eigen kracht in Nederland gekomen en is dus feitelijk een exoot.

Onderzoek

Op 10 februari heb ik de Ceders in een aantal wijken en delen van het buitengebied in Berkel en Rodenrijs onderzocht op het voorkomen van de Cedergrondbekerzwam. De meeste Ceders konden vanaf de openbare weg bekeken worden. Soms was dat niet mogelijk en moest aangebeld worden voor toestemming om de tuin te mogen betreden. Boven verwachting werd mij dit nergens geweigerd en was men soms zeer geïnteresseerd naar het uiterlijk en de groeiwijze van deze bijzondere bekerzwam. Een aantal geschikt lijkende locaties kon helaas niet in het onderzoek worden meegenomen omdat de bewoners niet thuis waren. Uiteindelijk werden 22 Ceders onderzocht. Bij 11 Ceders werd de Cedergrondbekerzwam vastgesteld, een percentage van maar liefst 50%. De aantallen varieerden van één tot enkele honderden vruchtlichamen per locatie. Nota bene: de grootste populatie met naar schatting 300 exemplaren bevond zich op nog geen 40 meter van mijn woning! Opmerkelijk was hier ook, dat op enkele meters van de Ceder zich tientallen vruchtlichamen tussen de sierbestrating hadden gewrongen. Daar waar de Cedergrondbekerzwam niet werd aangetroffen, was de bodem sterk begroeid met bodembedekkers of afgedekt met een laag grind.

Jonge vruchtlichamen beginnen open te splijten © Cor Noorman

In de gemeente Bergen werd in dezelfde periode ook onderzoek verricht naar het voorkomen van de Cedergrondbekerzwam. Hier werden eerst de groeiplaatsen van de Ceders in kaart gebracht. Uiteindelijk werden 55 Ceders geselecteerd en onderzocht op de aanwezigheid van de Cedergrondbekerzwam. Bij zeven bomen was het raak, een percentage van 12%. Dit is een aanzienlijk lager percentage dan in Berkel en Rodenrijs. Wel werden per boom tientallen, soms zelfs honderden exemplaren geteld.

Onderschat

De Verspreidingskaart op de site van de NMV toont dat het voorkomen van de Cedergrondbekerszwam zich hoofdzakelijk beperkt tot de kustprovincies Noord- en Zuid-Holland. In de rest van Nederland komt de soort volgens de kaart nauwelijks voor. Dat het voorkomen van de Cedergrondbekerszwam in Nederland flink wordt onderschat, heeft naar mijn mening te maken met twee oorzaken. Ceders staan in particuliere tuinen en dat maakt het inventariseren soms lastig en kan zelfs tot vervelende situaties leiden. Gluren vanaf de openbare weg over de omheining kan als een verdachte bezigheid worden beschouwd en terecht. Als de Ceder verder in de tuin staat, moet worden aangebeld. Hoogstwaarschijnlijk vanwege de te verwachten problemen zien de meeste waarnemers af om in bewoond gebied te inventariseren. Ook vermoed ik dat hier de onbekendheid met de soort en zijn voorkomen een belangrijke rol speelt. Opmerkelijk was in ieder geval dat, nadat ik mijn waarnemingen uit het onderzoek op Waarneming.nl had ingevoerd, het aantal meldingen uit grote delen van Nederland flink toenam.

Rotta Natuurwerk

Rien van der Vorm

In september zijn we naadloos overgegaan naar het nieuwe winterprogramma in het Koornmolengat, riet/hooilandjes maaien. Daarna maaien in het boezemland van de Hennipsloot, dit voor het tweede jaar; nu al zien we een andere vegetatiestructuur ontstaan met veel echte Koekoeksbloemen. Ook in de Wiebertjes zien de hooilandjes er al goed uit; vooral de afwisseling van rietland, struikgewas, bomen en hooiland zorgt voor een mooi beeld. De nesten van de Dwergmuis, een Roerdomp, vlinders en mooie paddenstoelen laten ons zien dat het werk zin heeft en ook heel plezierig is. Eind oktober komt de zaagploeg op stoom, het nieuwe griend wordt meer zichtbaar gemaakt, het hout is hard nodig om de rillen te herstellen. Komende weken zal hier en daar wat wilgenhakhout kortgezet worden.

Maaien met bosmaaier en zeis in de Wiebertjes, onder toezicht van een medewerker van aannemer Punt. © Klaas Verschoor

De eerste zaterdag in november is traditiegetrouw nationale natuurwerkdag, wij zijn op deze dag gestart in ons nieuwe werkveld: Park de Polder in de zgn. tijdelijke natuurgebieden. De gemeente Lansingerland heeft te veel bouwgrond, dus mag de natuur op enkele plekken voorlopig haar gang gaan. Wij hebben met de gemeente afspraken gemaakt betreffende beheer, en hebben als

begin een mooi groen scherm gemaakt om een waterplasje met veel watervogels wat rust te geven. Ook zal hier een natuurwandelpad worden gemaaid, zodat het publiek niet zal gaan dwalen en de vogels verstoren. Of dit lukt, zullen we moeten afwachten. Ook is hier een rietveld vrijgemaakt van de opslag van grote wilgen. Velduil, Patrijzen en nog veel meer vogels lieten ons zien dat ook dit gebied de moeite waard is.

De afgelopen maanden is er ook veel tijd besteed aan de organisatie. Er is een zgn. stuurgroep benoemd vanuit natuurwerk en onderzoek, die het beleid bepaalt. Waar werken we, wat gaan we daar doen, en wat zijn de resultaten van dit werk. Dit moet toonbaar gemaakt worden voor de terreinbeheerders van Groenservice Zuid-Holland en de leden van Rotta. Rotta Onderzoek heeft dit jaar plantenonderzoek gedaan in het Nessebos en zal dit publiceren. Het onderzoeksrapport over de vegetatie in de nieuwe Eendragtspolder is gereed voor publicatie.

Ook met de beheerder GZH en de aannemer Punt is veel overleg geweest over de werkzaamheden van alle partijen. Met Punt is veel overleg geweest over de maaiwerkzaamheden die zij doen, ook in verband met de flora- en faunawetgeving. In het kader hiervan is het werk enige malen even stopgezet vanwege broedende vogels. Wij zijn erg tevreden met de opstelling van de aannemer, alle werken waar twijfel over is worden vooraf gemeld. Rotta gaat het maaiwerk van het natuurpad in de Wiebertjes doen, ook in de zomermaanden, dit jaar was daar soms geen doorkomen aan. Maar het is belangrijk dat het natuurpad altijd beloopbaar is zodat een ieder kan genieten van de prachtige natuur hier! Rest mij te melden dat onze groep weer is versterkt met enkele nieuwe mensen, en dat wij door GZH en Punt weer voorzien zijn van prachtig nieuw gereedschap om ons werk nog beter te doen, bedankt hiervoor.

Een feest? Natuurcentrum Trefpunt Rotta natuurlijk!

Hebt u iets te vieren en doet u dat graag in een groene omgeving en wilt u uw gasten iets laten zien van de natuur in ons gebied?

Kom dan naar **Natuurcentrum Trefpunt Rotta**

Als Rotta-lid kunt u voor een schappelijke prijs het Trefpunt huren voor een gezellig feest, gecombineerd met een rondwandeling in de omgeving met een Rotta-gids, of bij slecht weer een presentatie binnen. Ook is het mogelijk in het Trefpunt uw gasten een koud of warm buffet aan te bieden, via een cateringbedrijf naar eigen keus.

Voor nadere informatie, voorwaarden, prijsopgave en eventuele reservering kunt u contact opnemen met Trefpuntbeheerder Ad Somers.

email: trefpuntrotta@gmail.com,
telefoon: 06-39 32 11 13

Ruimtelijke ontwikkelingen in de Noordrand

Jaap van Lien

Bij Rotta zitten we nooit stil. Zomer of geen zomer, er is altijd wat te doen. Toch merk je dat er in september een nieuwe periode aanbreekt. De lokale politiek komt weer op gang en ook de ambtenaren en de ondernemers zijn terug van vakantie, er gebeurt dus weer van alles. Omdat deze rubriek een weerslag is van onze contacten met bestuurlijke, ambtelijke en andere externe partners, geef ik hierbij een update van de lopende projecten. Met name het eerste project is wel heel bijzonder waar we - in positieve zin - nog lang in en aan kunnen werken.

Tijdelijke natuur in bouwlocatie Wilderszijde

Ik schreef er al eerder over maar we zijn er nu nog meer bij betrokken geraakt doordat we, na enkele oriënterende bezoeken met een aantal mensen van Rotta Onderzoek en Rotta Natuurwerk, nu op Natuurwerkdag (1 november) echt in het gebied aan het werk zijn gegaan. Zie het verslag op de website van Rotta Natuur. Wij kunnen dit gebied naar ons eigen inzicht onderhouden en wat ons daarbij voor ogen staat is dat we de natuur zoveel mogelijk haar gang laten gaan, maar dat we er wel voor zorgen dat het een open gebied blijft. Zo hebben we dat ook gemeld aan de gemeente Lansingerland. We zullen een natuurpad aanleggen, aansluitend aan Park de Polder waardoor het mogelijk is om een korte excursie te houden met een goede kans dat er ook wat te zien is. Het vlechtscherm waar we op de Natuurwerkdag aan begonnen zijn is een onderdeel van dat natuurpad.

Het begin van het vlechtscherm in Wilderszijde © Ad Somers

Door goede contacten met de ondernemer die het grootste deel van Wilderszijde tijdelijk gepacht heeft, kunnen wij ook uitgebreidere excursies in het gebied houden. Naast onze bemoeienis met het stuk 'tijdelijke natuur' zullen wij ook onderhoud doen in Park de Polder, waaronder het opknappen van de lange rij knotwilgen in het gebied. We hebben dat aan de gemeente aangeboden en dat werd daar met enthousiasme ontvangen.

PADDOCK

ALLROUND CATERING

Uw visie is onze uitdaging

* **CATERING:** broodjes, hapjes, salades en buffetten

* **PARTYRENT:** verhuur van taps, tafels, glaswerk etc.

* **PARTIJEN:** in onze zaal of op een door u gekozen locatie

Paddock Catering
Hoefweg 53 - 2665 CC Bleiswijk
010-5210331

www.paddockcatering.nl

Nieuw vlechtscherm in de Wilderszijde © Ad Somers

Vlinderstrik

Al heel lang vormt de Vlinderstrik onderdeel van deze rubriek. Intussen is er nog niets gerealiseerd van dit nieuwe natuurgebied tussen Rotterdam en Berkel en Rodenrijs. Desgevraagd bleek uit het antwoord van de verantwoordelijke wethouder van LL dat er bij de gemeente Rotterdam nog steeds gewerkt wordt aan de planvorming. Daartoe behoren het waterplan en het beplantingsplan. Een oude melkschuur in de Zuidpolder zal door toekomstig beheerder Natuurmonumenten, waarschijnlijk voorjaar 2015, ingericht worden als een klein bezoekerscentrum. Het polderpad zal in fasen aangelegd worden. Realisatie duurt nog jaren. Alle percelen van het gebied zijn nog niet verworven. Zomaar wat feiten! Duidelijk is wel dat er weinig haast wordt gemaakt met dit plan uit 2005.

A13/A16

Veel nieuws is er niet te melden. RWS werkt gestaag aan het Ontwerp Tracé Besluit (OTB) en de minister heeft duidelijk gemaakt dat zij zich alleen wenst te houden aan de wettelijke normen. De wens 'niet horen, zien of ruiken' van de weg is niet haar ding. In december wordt er een bijpraatbijeenkomst gehouden voor de deelnemers aan de vier gebiedstafels. Ook onze vier deelnemers zullen daar aanwezig zijn. Er wordt dan verteld hoe het staat met het OTB en met de processen er om heen.

Groenzoom Berkel/Pijnacker.

De voltooiing van de Groenzoom nadert met rasse schreden. Zo dichtbij zelfs dat mogelijk al in mei 2015 een eerste deel wordt

opengesteld. Momenteel worden er verhardingen aangebracht op de vele paden en wordt de laatste hand gelegd aan de benodigde bruggen. Komend voorjaar wordt een enorm aantal bomen en struiken geplant. Intussen moet nog steeds de aanbesteding plaatsvinden om een organisatie aan te wijzen die het gebied gaat beheren. Begin volgend jaar gaat deze procedure van start, die beheerder zou dan, als alles soepel verloopt, op 1 januari 2016 aan de slag kunnen. Wel wat laat als een deel van het gebied al een half jaar eerder opengesteld zou worden. We hopen in ieder geval op een beheersorganisatie die natuurontwikkeling hoog in het vaandel heeft staan en die over de deskundigheid beschikt om de gestelde doelen ook te bereiken.

Helofytenfilter

In de driehoek tussen Bovenvaart, Spoorlijn en N470 in Berkel en Rodenrijs bevindt zich een helofytenfilter in ontwikkeling. Laat ik het zo maar noemen want het ligt er al een paar jaar maar begroeiing met riet, lisdodde en liesgras om een paar helofyten te noemen die er zouden moeten groeien, ontbreekt grotendeels. De vele deelnemers aan de fietstocht in de Groenzoom in september hebben het gebiedje kunnen bekijken, Wij vragen al een paar jaar om een andere aanpak waardoor de ontwikkeling echt op gang zou kunnen komen. Enkele weken geleden presenteerde de gemeente ons een heel nieuw plan dat er echt veelbelovend uitziet. Er moet een open plas ontstaan met diepere en ondiepere delen, rondom glooiende natuurvriendelijke oevers en met uiteraard de bedoeling dat er echt helofyten gaan groeien. Er zal dan ook het nodige aangeplant gaan worden. Het mooie daarbij is dat het allemaal dit jaar nog van start moet gaan. Mocht het allemaal zo uitgevoerd worden dan kan er een prachtig stukje natuur ontstaan!

Recreatiepark Rottemeren

Tot slot kort twee ontwikkelingen in ons kerngebied: in het Hoge Bergse Bos zal de dichtbegroeide **Heuvel B** (naast de klimrots van Outdoor Valley) helemaal kaal gemaakt en heringericht worden. De plannen zijn, met de verantwoording, te vinden op de website van het Recreatieschap Rottemeren. Wat verderop richting Bleiswijk zal er langs de Kooilaan (Hoekse Park Oost) een nieuw recreatief gedeelte ingericht gaan worden. Het zal een natuurlijke versterking vormen van de verbinding tussen Hoekse Park en Bleiswijkse Zoom. Er worden bomen en struiken aangeplant en een aanwezig plasje zal voorzien worden van natuurvriendelijke oevers. Beide plannen lopen al geruime tijd. Wij zijn bij het overleg betrokken geweest.

Introductiecursus "Weer- en Sterrenkunde"

In januari organiseert Euroster, de Rotterdamse Vereniging voor Weer- en Sterrenkunde, een cursus Weer- en Sterrenkunde voor beginners. In deze cursus van 4 avonden leert u alles over ons zonnestelsel, de sterrenbeelden en nog veel meer. Ook besteden we aandacht aan het weer.

Voor deze cursus is geen voorkennis nodig, iedereen kan mee doen. Uiteraard gaan we bij helder weer zelf met de telescoop naar de maan, sterren en planeten kijken.

Kijk voor meer informatie op onze website www.euroster-rotterdam.nl.

Locatie TREFPUNT ROTTA, Hoeksekade 164, 2661 JL Bergschenhoek

Aanvang maandag 12 januari 2015 om 20:00 uur

Duur 4 lessen van 2 uur van maandag 12 januari t/m 2 februari 2015

Kosten De cursus kost 40,=, dit is inclusief zelfbouwplanisfeer, lesmateriaal en cursuslidmaatschap van Euroster in 2015; cursusgeld overmaken naar NL94 INGB 0000 2816 65 t.n.v. Euroster in Rotterdam o.v.v. 'cursus' en uw naam

Aanmelden info@euroster-rotterdam.nl, 010-75.27.014 (Martijn Bak), of via www.euroster-rotterdam.nl.

Activiteitenkalender december 2014 tot en met maart 2015

dag	datum	tijd	locatie	activiteit	doelgroep	info/aanmelden bij
do		10:00-16:00	Trefpunt	wekelijks , werken bij het Trefpunt	Rotta Actief!	Jan Noppers
do		vanaf 09:00	op locatie	wekelijks , werken in de natuur	Rotta Natuurwerk	Rien v.d. Vorm
za		12:00-16:00	Trefpunt	wekelijks , vrije inloop	openbaar	
dec.						
za	13	14:00-16:00	Trefpunt	Vrijwilligersdag	vrijwilligers	Rien v.d. Vorm
jan.						
za	10	09:00-13:00	KMG	Rotta Natuurwerk	openbaar	Rien v.d. Vorm
za	10	14:00-16:00	Trefpunt	Nieuwjaarsreceptie	leden	Ad Somers
di	13	20:00-22:00	Trefpunt	Bestuursvergadering	leden	bestuursleden
za	17	10:00-12:00- 013:30-15:30	Trefpunt	Over-winter-en	Rotta Rangers	Gert Jansen
za	24	08:00-16:30	n.t.b.	Excursie Zuid-Hollandse en Zeeuwse eilanden	leden	Henk Zomer Jan Kees Hoek
di	27	20:00-22:00	Trefpunt	Ledenavond: Flora en fauna van de Eendragtspolder	leden	Ad Somers
za	31	10:00-13:00	n.t.b.	Zevenhuizerplas: winter watervogelwandeling	openbaar	Cor Noorman
feb.						
za	7	09:00-13:00	KMG	Rotta Natuurwerk	openbaar	Rien v.d. Vorm
di	10	20:00-22:00	Trefpunt	Bestuursvergadering	leden	bestuursleden
za	14	10:00-12:00- 013:30-15:30	Trefpunt	Braakballen van uilen pluizen	Rotta Rangers	Gert Jansen
wo	18	13:30-15:00	Trefpunt	Rondstruinen in de natuur	Rotta Kapoentjes	Gert Jansen
za	21	10:00-13:00	Trefpunt	Soepwandeling. Kosten € 5,=	openbaar	Rien v.d. Vorm
di	24	20:00-22:00	Trefpunt	Vogelklas Karel Schot komt vertellen wat zij allemaal doen	leden	Ad Somers
za	28	08:00-16:30	n.t.b.	Excursie Balijbos en Dobbepas Zoetermeer	leden	Henk Zomer Jan Kees Hoek
maart						
za	7	09:00-13:00	Land van Belofte	Natuurwerk en wilgenknoten	openbaar	Rien v.d. Vorm
di	10	20:00-22:00	Trefpunt	Bestuursvergadering	leden	bestuursleden
za	14	10:00-13:00		Natuurwandeling Groenzoom en Bergboezem	openbaar	
za	14	10:00-12:00 13:30-15:30	Trefpunt	Een spannende Natuur-ontdektocht	Rotta Rangers	Gert Jansen
do	19	20:00-22:30	Trefpunt	Start cursus vogelherkenning	cursisten	Aad Deurloo
zazo	21/22	12:00-16:00- 012:00-16:00	Trefpunt	De natuur in zilver en keramiek	openbaar	Ad Somers
di	24	20:00-22:00	Trefpunt	Algemene ledenvergadering	leden	bestuursleden
za	28	08:00-16:30	n.t.b.	Excursie Broekpolder Vlaardingen	leden	Henk Zomer Jan Kees Hoek

Actueel Rotta-nieuws

Het meest actuele Rotta-nieuws vindt u op de website www.rotta-natuur.nl, bij het kopje "agenda" op de homepage. Hier is ook verdere informatie over de activiteiten te vinden. Even de activiteit aanklikken in de agenda en u weet alles wat u weten moet!

Toelichting activiteitenkalender

In de activiteitenkalender staan de activiteiten voor het komend kwartaal die bij het ter perse gaan van dit nummer bekend zijn. Kijk op de website voor de meest actuele informatie. Hebt u geen internet, of na het raadplegen van de website nog vragen? Neem dan contact op met de persoon die bij de activiteit vermeld staat.

Neem bij wandelingen en excursies altijd uw verrekijker mee. Eventueel is er een verrekijker te leen mits u dit tijdig aangeeft. Stem schoeisel en kleding af op het te bezoeken terrein en het weer. Bij deelname aan Rotta Actief! en Rotta Natuurwerk is het verstandig om vooraf even contact op te nemen om kleding en schoeisel af te stemmen op de te verrichten werkzaamheden.

Bij auto-excursies rijden we zoveel mogelijk met elkaar mee. We streven er naar passagiers zo gelijk mogelijk te verdelen over de beschikbare auto's. Benzinekosten worden door alle inzittenden gedragen. Passagiers betalen per persoon € 0,10 per gereden kilometer, ongeacht het aantal inzittenden. Als iemand per se met de eigen auto wil rijden, en daardoor geen passagiers heeft, zijn de benzinekosten geheel voor eigen rekening. Chauffeurs die passagiers meenemen moeten een inzittendenverzekering hebben afgesloten. Consumpties en entreegelden zijn voor eigen rekening.

Doelgroepen

Openbaar	leden en niet-leden zijn van harte welkom, aanmelden niet nodig.
Ledenavond	alleen voor leden en donateurs, aanmelden niet nodig.
Cursus	alleen voor cursisten, dus vooraf aanmelden en betalen.
Rotta Onderzoek	inventariseerders en mensen met interesse voor onderzoek aan flora en fauna
Rotta Actief!	de werkploeg op donderdag, leden en niet-leden mogen meehelpen.
Rotta Natuurwerk	leden en niet-leden kunnen mee komen werken in de natuur, aanmelden niet nodig.
Rotta Varia	leden en niet-leden zijn van harte welkom, aanmelden niet nodig.
Rotta Kapoentjes	leden en niet-leden tussen 4 t/m 6 jaar zijn welkom, aanmelden vooraf noodzakelijk, vol is vol.
Rotta Rangers	leden en niet-leden tussen 7 t/m 12 jaar zijn welkom, aanmelden vooraf noodzakelijk, vol is vol.
Jong Rotta	leden en introducees vanaf 13 jaar zijn welkom, aanmelden niet nodig.
Wandeling	leden en niet-leden zijn welkom, aanmelden niet nodig.
Excursie	alleen leden, vooraf aanmelden, uiterlijk drie dagen voor de datum.
Weekend	alleen leden, vooraf aanmelden noodzakelijk, zie instructies bij weekend.

Locaties, informatie en aanmeld-adressen indien vooraf aanmelden nodig is

Afkorting	Plaats/gebied	Informatie bij	e-mailadres	Telefoon
BZ	Bleiswijkse Zoom	Aad Deurloo	a.j.deurloo@gmail.com	06 - 410 435 62
EDP	Eendragtspolder	Dick Hoek	dickhoek@planet.nl	06-51 23 76 29
HBB	Hoge Bergse Bos	Aria van Ballegoie	ariavanballegoie@gmail.com	010 - 455 22 61
KMG	Koornmolengat	Aad Deurloo	a.j.deurloo@gmail.com	06 - 410 435 62
LBB	Lage Bergse Bos	Rien van der Vorm	rienvandervorm@hetnet.nl	079 - 593 12 62
ZHP	Zevenhuizerplas	Aad Deurloo	a.j.deurloo@gmail.com	06 - 410 435 62
Rotta Actief!	Trefpunt Rotta	Jan Noppers	jannoppers@gmail.com	010 - 418 47 76
Rotta Kapoentjes	Trefpunt Rotta	Gert Jansen	jansen.gert@gmail.com	010 - 511 57 20
Rotta Rangers	TrefpuntRotta	Gert Jansen	jansen.gert@gmail.com	010 - 511 57 20
Rotta Onderzoek	diverse locaties	Jesse Keyzer	jessekeyzer@gmail.com	06 - 385 953 04
Jong Rotta	Trefpunt Rotta	Hans Sanders	hsas22@gmail.com	06-40 56 77 69
Rotta Varia	Trefpunt Rotta	Ad Somers	trefpuntbeheer@gmail.com	06 - 39 32 11 13
Rotta Natuurwerk	diverse locaties	Rien van der Vorm	rienvandervorm@hetnet.nl	079 - 593 12 62

Excursies en weekenden, informatie en aanmelden bij

Henk Zomer	h.zomer5@upcmail.nl	010 - 455 10 20
Jan Kees Hoek	j.hoek572@upcmail.nl	010 - 418 10 31

Vertrekpunten wandelingen, tenzij anders aangegeven

BZ	parkeerplaats bij restaurant 't Zeeltje, Kooilaan 3, 2665 KR Bleiswijk
EDP	parkeerplaats bij Zevenhuizerplas, Middelweg, Zevenhuizen
HBB	parkeerplaats Outdoor Valley, Hoeksekade 141, 2661 JL Bergschenhoek of Trefpunt Rotta
KMG	brug over de Hennipsloot bij restaurant De Roerdomp, Tweemanspolder 12, 2761 ED Zevenhuizen
LBB	bij restaurant 't Hoekse Hout, Bergse Bosdreef 6, 2661 GN Bergschenhoek
ZHP	bij restaurant De Strandgaper, Strandweg 1, 2761 DM Zevenhuizen

Kijk voor de meest actuele stand van zaken altijd op de website! <http://www.rotta-natuur.nl/agenda>

Indien onbestelbaar retour: Hoeksekade 164, 2661 JL Bergschenhoek

MB 67 Boomklever © Chris van Rijswijk

MB 68 Koningseider © Chris van Rijswijk

Mystery Bird

Chris van Rijswijk

MB67

Een (niet vogelende) maat van mij was een weekje met familie in de Ardennen geweest. Zijn neef wist wel iets van vogels en had een mooie vogel gezien. Iets van een boomplakker of zo iets, vertelde mijn vriend. Oh, je bedoelt een Boomklever? Ja, die ja. Onze vogel op de foto is ook een Boomklever, niet te missen. In ons werkgebied zijn ze niet algemeen. In het Kralingse bos is het opvallend genoeg een broedvogel. De Boomklever heeft blauwe bovendelen en een mooie oranje/roze borst, een mooie zwarte oogstreep en een dolkachtige snavel. Als je het geluid kent, is hij helemaal niet te missen in het bos.

MB68

Als iemand deze vogel in ons werkgebied vindt, dan trakteer ik op een krat bier! Dat kan ik veilig zeggen, omdat de kans dat deze beauty in het Rottemereengebied zal worden waargenomen extreem klein is. Allereerst is het een kustvogel en ten tweede worden ze zelden zo zuidelijk waargenomen. Alhoewel, op moment van het schrijven van deze tekst is een vrouwtje van deze soort aanwezig op Texel. Het betreft een Koningseider. Eidereenden zijn zonder uitzondering mooie en uitbundige vogels. Niet te missen en gemakkelijk te herkennen.

Bijgaand 2 nieuwe foto's. Ze zijn niet gemakkelijk. Je kunt je oplossing naar mij mailen (cdvrijswijk@gmail.com) of zelf de antwoorden onthouden. De oplossing staat in het volgende nummer. Kijk ook eens op mijn website: www.birdshooting.nl
Succes...

MB69 © Chris van Rijswijk

MB70 © Chris van Rijswijk